PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 172 (1563) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sobota 5. avgusta 1950 Cena 15 lir

IZJAVE AMERIŠKEGA NAPREDNEGA PUBLICISTA SOWA:

„IMAM VELIKO ZAUPANJE v sedanje in bodoče dostojanstvo FLRJ"

Ameriški javni delavci pozdravljajo resolucijo Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru - Skupina španskih antifašistov prišla v Beograd

NEW YORK, 4. — Jugoslovanski informacijski center v New Yorku stalno dobiva pisma, v katerih ameriški javni delavci pozdravljajo resolucijo in poziv nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru.

Ravnatelj organizacije «World Affairs Council of Philadelphia», Elizabeth Holstrom piše med drugim: «Smatram, da vaša želja, naj bi ljudje z vsega sveta prišli v Jugoslavijo in naj bi tam ugotovili dejansko stanje, predstavlja stvaren korak k miru. Če bi narodi vseh držav imeli možnost svobodno obiskovati drugi druge, bi prenehale številne ovire, ki danes razdvajajo narode sveta.»

Znani ameriški napredni publicist Edgar Sow, ki je več let bival na Kitajskem in mnogo doprinesel k popularizaciji kitajske ljudske revolucije, piše: «Material nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru sem čital z velikim zanimanjem. Dokazi o miroljubni politiki Jugoslavije do njenih sosedov so impresivni in prepričljivi. Ne verjamem v obtožbe, da jugoslovanska vlada priprav lja vojne akcije proti svojim sosedom. Očitno je, da napadalne akcije niso v interesu ne jugoslovanske vlade ne narodov Jugoslavije. Imam veliko zaupanje v sedanjo in bodoče neoporečnost in dostojanstvo Jugoslavije.»

* * *

V Beograd je prišla skupina 12 španskih antifašistov, ki živijo v izgnanstvu v Franciji.

Ti antifašisti, ki so vsi bivši borci iz državljanske vojne v Španiji, so prišli v Jugoslavijo na vabilo glavnega odbora Zveze vojnih invalidov Jugoslavije. Gostje bodo ostali nekaj dni tudi v Dubrovniku.

Skupino vodi Antonio Mari, ki je član organizacije španskih republikancev «Accion socialista», ki se je pred kratkim ustanovila v Franciji.

Britanski študentje odpotovali v Jugoslavijo

LONDON, 4. — Danes je iz Londona odpotovala v Jugoslavijo druga skupina 55 britanskih študentov, ki bodo skupno z jugoslovansko mladino sodelovali pri gradnji študentskega naselja v Zagrebu. Pred odhodom iz Londona so britanski mladinci izrazili zadovoljstvo, ker se jim je nudila prilika posetiti Jugoslavijo in pomagati jugoslovanski mladini pri gradnji študentskega naselja v Zagrebu.

Madžarski književniki ustanovili svoj klub v Novem Sadu

BEOGRAD, 4. — V Novem Sadu, središču avtonomne pokrajine Vojvodine, v kateri živi največji del pripadnikov madžarske manjšine v Jugoslaviji, so odprli klub madžarskih književnikov. Na prvem sestanku kluba so novinarji in kulturni delavci madžarske narodne manjšine sprejeli program za delo kluba, ki bo zajemčil madžarskim piscem še večje možnosti za delo in nadaljnji razvoj. Posebno pomoč bo klub nudil mladim piscem pri njihovem spopolnjevanju ter bo nadzoroval dviganje kakovosti njihovega književnega ustvarjanja. Člani kluba bodo prirejali književne večere za delavce in kmete po tovarnah, državnih gospodarstvih in kmečkih obdelovalnih zadrugah.

Ulbrichtove izjave o Nemčiji

Na konferenci aktivistov enotne socialistične stranke v sovjetskem sektorju Berlina je Walter Ulbricht izjavil: «Primer Koreje nas uči, da bo ljudska volja prej ali slej pometla z lutkovnimi vladami, kakor je ona Južne Koreje in ona v Bonnu».

Ulbricht je nato poudarjal, naj bi se ustanovil «odbor miroljubnih patriotov», v katerem naj bi se združili komunisti in socialdemokratje v zahodnih področjih, ter je zahteval zatvoritev uradov za novačenje, glede katerih je izjavil, da obstajajo v zahodnem Berlinu.

Nato je Ulbricht dejal, da je pričakovati v Zahodni Nemčiji nov Rapallo, ki da ima že številne pobornike med voditelji zahodne industrije. Dalje je Ulbricht dejal, da je potrebno, da se vsi zavedajo, da je Berlin prestolnica nemške republike in hkrati vse Nemčije.

«Kot tradicionalna prestolnica je Berlin sedež začasne vlade demokratične republike, ki je edina nacionalna vlada, ki obstaja v Nemčiji». Nato je napovedal, da bo vlada vzhodne nemške republike sklenila v tem letu trgovinske dogovore za pet let s Sovjetsko zvezo in z državami ljudske demokracije. Dalje je dejal, da bo vlada napravila vse mogoče, da pospeši graditev prekooceanskih ladij, da razvije trgovino s Kitajsko in z drugimi državami Vzhoda. Pripomnil je še, da bo prošnja vlade vzhodne nemške republike za sprejem v Svet za vzajemno gospodarsko pomoč velike važnosti za izboljšanje nemškega gospodarstva.

Peta obletnica I. kongresa LF

BEOGRAD, 4. — Jutri bodo po vsej Jugoslaviji proslavljali 5. obletnico I. kongresa Ljudske fronte, ki združuje 75 odst. vseh državljanov, ki imajo volivno pravico.

Gromiko sprejel ameriškega poslanika

MOSKVA, 4. — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Gromiko je danes sprejel ameriškega poslanika v Moskvi Alana Kirka.

OBČINSKI SVETOVALCI OBČIN CONE A NA OBISKU V FLRJ

Bratski sprejem v Ljubljani

Tržaški občinski svetovalci - zastopniki Slovansko-italijanske ljudske fronte so se že prvega dne na obisku raznih socialnih, kulturnih in industrijskih ustanov v Ljubljani prepričali o neizmerni lažnivosti kominformistične gonje proti socialistični Jugoslaviji

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 4. — Skupina zastopnikov v občinskih svetih vseh občin cone A izvoljenih na listi Slovansko - italijanske ljudske fronte na čelu s tov. dr. J. Deklevo so sinoči dopotovali v Ljubljano. Na kolodvoru so jih sprejeli člani Mestnega ljudskega odbora za mesto Ljubljana na čelu z odborovim podpredsednikom.

Danes zjutraj so tržaški občinski svetovalci najprej počastili spomin v NOB padlih žrtev in položili na grob talcev na Zalah venec. Nato so obiskali razne kulturne, socialne, industrijske in druge ustanove v Ljubljani.

Najprej so šli k najmlajšim: obiskali so Dom igre in dela v tekstilni tovarni «Stora», kjer so jih pozdravili pionirji in njihove matere, ki so naročili gostom pozdrave za tržaške pionirje. Nato so si gostje ogledali «Litostroj», kjer so videli tudi ves potek dela. Mnogi med njimi, ki so bili prej že večkrat v Ljubljani, so mogli z zadoščenjem ugotoviti, da se dviga na mestu, kjer je pred nekaj leti še rastla koruza sedaj ogromna tovarna strojev eden največjih objektov petletke z številnimi novimi večnadstropnimi bloki stanovanjskih hiš za delavstvo. Potem so si Tržačani ogledali še ogromne kleti podjetja «Slovenija - vino» ter klet mestnega gostinskega podjetja.

Po kosilu so si ogledali ljubljanski muzej, pionirsko progo in gradilišče študentskega naselja v Ljubljani. Nato so odšli na Rožnik, kjer so si hkrati ogledali Cankarjevo sobo, ki je izpremenjena v muzej.

Zvečer je Mestni ljudski odbor mesta Ljubljane priredil gostom v restavraciji «Slon» slavnostno večerjo. Ob navzočnosti tov. Fr. Bevka, podpredsednika Prezidija Ljudske skupščine LR, ministra Ivana Regenta, predsednika MLO Ljubljana M. Maležiča in vseh članov ljudskega odbora so goste pozdravili tov. Maležič, Regent in Bevk, ki so poudarili povezanost tržaških Slovencev z njihovo domovino, ki si svobodno gradi boljšo bodočnost kljub napadom propagande z vzhoda in zapada.

Za pozdrave sta se zahvalila tovariša dr. Jože Dekleva in najstarejši član zastopstva Slovansko - italijanske ljudske fronte iz Štivana, ki sta orisala položaj tržaških Slovencev, ki moramo zaradi krivične meje še vedno prenašati izvajanje fašistične zakonočaje.

Že z obiskom vseh naštetih socialnih, kulturnih in industrijskih ustanov so se tržaški gostje lahko takoj prvega dne obiska na licu mesta prepričali o vsej zlaganosti in ogabnem obrekovanju kominformistične pobesnele gonje proti novi Jugoslaviji ter o zagrizenem sovraštvu vseh italijanskih sovinističnih pisunov, ki po Trstu razgrevajo svoje nezajezeno sovraštvo do tiste Jugoslavije, ki so jo pred devetimi leti napadli pa so si temeljito polomili svoje imperialistične zobe.

A. Bubnič

LONDON, 4. — Laburistični poslanec Raymond Blackburn je danes javil, da je izstopil iz laburistične stranke. Mnenja je, da bi se zaradi sedanjega položaja morala sestaviti koalicijska vlada pod vodstvom Churchilla. Blackburn bo sedaj nastopal v zbornici kot neodvisen poslanec.

PROTI IZVAJANJU fašističnih obsodb!

Protest Demokratične fronte Slovencev v Italiji proti najnovejšemu načinu zatiranja in preganjanja Slovencev s pomočjo izvajanja obsodb zločinskega posebnega sodišča za zaščito države

Demokratična fronta Slovencev v Italiji se pridružuje splošnemu ogorčenju tukajšnjih demokratov in meni, da je aretacija slovenskega odvetnika dr. Stiligoja ne samo poskus ponovne uvedbe fašistične zakonodaje, ampak je tudi žalitev spomina vseh tistih, ki so bili žrtve fašističnega sodišča, in vseh milijonov, ki so padli v borbi proti nacifašizmu.

Zahtevamo, da pristojni organi takoj prekličejo zloglasni ukrep in da vlada končno preneha z izvajanjem fašistične zakonodaje.

IZVRŠILNI ODBOR

Nova sodna burka v Bukarešti

Svetovna javnost je prepričana ravno o nasprotnem, kar hočejo uprizoritelji procesa „dokazati" proti Jugoslaviji

BEOGRAD, 4. ATI. — Sklicujoč se na proces, ki se je 1. avgusta začel v Bukarešti proti skupini jugoslovanskih državljanov, obtoženih vohunstva in prevratnega delovanja s sodelovanjem jugoslovanskega poslaništva, bo jutrišnja «Borba» objavila članek, v katerem poudarja, da je namen tega skonstruiranega procesa ustvariti «dokaz» o zatrjevanih sovražnih dejanjih in o zatrjevanih jugoslovanskih ozemeljskih zahtevah nasproti romunskemu ljudstvu.

Obtožnica namreč očita Jugoslaviji, da je že od 1944. leta gojila ozemeljske zahteve po romunskem Banatu ter da se je posluževala oboroženih akcij in zarot.

Drugi namen procesa — piše list — je ustrahovati jugoslovansko narodno manjšino, ki ne more sprejeti protijugoslovanske politike Kominforma, sprožiti nov val terorja in hkrati terorizirati večino romunskega prebivalstva, da ne bi videlo pogube, v katero ga tira vodstvo KP Romunije.

Zaključek tega procesa je že v naprej pripravljen, toda svetovna javnost se bo prepričala ravno o nasprotnem, kar hočejo organizatorji tega uprizorjenega procesa dokazati.

Belgijska kriza še vedno odprta?

BRUSELJ, 4. — Spor v krščansko-socialni stranki je danes odgodil sejo parlamenta, na kateri bi morali razpravljati o zakonskem načrtu, ki dovoljuje Leopoldu III. prenos kraljevih oblasti na sina Baldovina. Predsednik zbornice Van Cauwelaert, katoličan, je sejo odgodil do torka, ker upa, da se bodo do tedaj pomirili duhovi v krščansko-socialni stranki.

Predsednik vlade Duvieusart je popoldne skušal razložiti krščansko socialnim parlamentarcem vzroke, zakaj je Leopold sprejel kompromis in predal oblast sinu. Kljub temu pa ni predsedniku vlade in predsedniku krščansko - socialne stranke baronu Van Der Stratenu Wailletu uspelo doseči sprave v krščansko socialni stranki, preden se bo parlament sestal za glasovanje, zakona o prenosu oblasti. Baje je Duvieusart prepričeval parlamentarce, da stranka ni nikdar zapustila Leopolda, pač pa da se je Leopold sam obotavljal in popustil. Tako je krščansko socialna stranka še vedno ostala deljena. Katoliški krogi pravijo, da so mnogi krščansko-socialni parlamentarci odločeni glasovati proti zakonu kljub Duvieusartovim izjavam. Ti pa so po izjavah predsednika vlade bolj papeški kot papež sam.

Jutri se bo sestal glavni svet krščansko-socialne stranke, ki je hkrati izvršilni organ stranke. 800 ljudi, članov glavnega sveta bo proučilo položaj. Od tega sestanka bo odvisno, ali se bo stranka razcepila na dva dela. Zmernejši krogi stranke vztrajajo, da bi zakonski načrt odobrili. Če jutri ne bodo rešili spora v stranki in bi se obe krili dokončno razdelili, potem bi bila vlada prisiljena podati ostavko, ker ne bi več razpolaga z večino v parlamentu. Poleg tega pa bi tudi nedavni sporazum obvisel v zraku.

V tej zvezi pravijo, da so socialisti odločeni razglasiti novo splošno stavko in izvesti pohod na Bruselj, če bi se krščansko-socialna stranka hotela otresti kompromisnega sporazuma. Poudariti je treba, da socialistični akcijski odbori proti Leopoldu niso še razpuščeni prav zaradi tega nejasnega položaja.

V tej zvezi so flamski Leopoldovi pristaši sklenili, da bodo v nedeljo korakali na Bruselj in s tem poudarili svojo odločno stališče proti kompromisu. Ker so sicer isti tudi javili proti-demostracije, menijo, da bo vlada najbrže prepovedala obe demonstracije.

Predsednik flamske monarhistične koncentracije je zanikal vesti, da bi njegova organizacija nameravala v nedeljo prirediti pohod na Bruselj.

Posebni odbor v belgijskem parlamentu je odobril zakonski načrt o prenosu kraljevih oblasti. Za zakonskih načrt je bilo oddanih 20 glasov, proti pa samo dva. Proti sta glasovala dva flamska krščanska socialca, za pa devet krščanskih socialcev, 8 socialistov in dva liberalca. Glasoval ni socialist Spaak, kjer je na zasedanju Evropskega sveta v Strasburgu.

Truman poslal Harrimana na Korejo

WASHINGTON, 4. Mnenje opazovalcev v prestolnici ZDA je, da je Truman poslal na Japonsko k Mac Arthurju svojega osebnega svetovalca Awerella Harrimana zato, ker predsedniku ZDA še ni uspelo začrtati ameriške politike v Aziji in da jo šele skuša začrtati.

Truman je jasno povedal, da ne namerava Harrimanu dati natančnih navodil. Brezdvomno gre torej za študijsko potovanje. Opazovalci poudarjajo, da sta pred nedavnim bila na Japonskem načelnik glavnega štaba general Bradley in tajnik za obrambo Johnson. Dalje svetovalec državnega tajnika Foster Dulles in načelniki glavnih štabov vojske in letalstva. Zato se sprašujejo, kaj bo storil Harriman skupaj z generalj Lowe in Norstadtom. Če so prejšnji odposlanci prišli nazaj brez kakršne koli rešitve.

Truman se je na tiskovni konferenci omejil samo na izjavo, da bo Harriman proučil politična vprašanja z generalom Mac Arthurjem, toda prisotnost dveh generalov, Harrimanovih spremljevalcev, kaže, da bodo proučili tudi vojaška vprašanja.

Harriman bo brezdvomno pregledal ukrepe, ki jih je sprejel Mac Arthur s Cangkajškom glede Formoze. Harriman bo poleg tega skušal ugotoviti, ali se ZDA lahko zanesejo na Japonce.

Skratka Truman je Harrimana poslal v Tokio, zato da bi čim prej prišel do rešitve korejskega vprašanja, utrdil ameriške postojanke v Aziji, preprečil nepotrebna drezanja v Kitajsko in si zagotovil podporo japonskega javnega mnenja.

Korejsko vprašanje pred VS

Malik predlaga zaslišanje predstavnikov Severne in Južne Koreje

LAKE SUCCESS, 4. — Ob otvoritvi današnje seje Varnostnega sveta je predsednik Malik predložil sledeči osnutek resolucije: Varnostni svet: 1. smatra za potrebno pri razpravljanju o korejskem vprašanju pozvati predstavnika Kitajske ljudske republike ter hkrati poslušati mnenje predstavnikov korejskega ljudstva. 2. Odreja, naj se napravi konec sovražnosti na Koreji in naj se hkrati umaknejo tuje čete s Koreje.

Resolucija, ki jo je predložil Malik, spada v okvir točke dnevnega reda pod naslovom «Protest proti napadu na korejsko republiko» in nadomešča osnutek dnevnega reda, ki ga je bila predložila Sovjetska zveza pod imenom «Mirna rešitev korejskega spora».

Kuomintangov predstavnik je takoj nato predlagal, naj se povabi na debato tudi predstavnik Južne Koreje. To zahtevo je podprl tudi egiptski delegat.

Malik je dejal, da bi morali po njegovem mnenju povabiti pred Varnostni svet tako predstavnika Severne kakor Južne Koreje.

Britanski delegat se je uprl zaslišanju predstavnika Severne Koreje, ker da Severna Koreja ni izvršila ukazov Varnostnega sveta. Strinja pa se z zaslišanjem predstavnika Južne Koreje in zahteva ločeno glasovanje o povabilu predstavnikov obeh Korej.

Francoski delegat je pri tem pripomnil, da so o vprašanju povabila predstavnika Severne Koreje že razpravljali 25. junija, ko je bil jugoslovanski delegat predlagal resolucijo v tem smislu, ki pa je bila zavrnjena.

Ameriški delegat Austin je izjavil, da sovjetska resolucija presega meje dnevnega reda, kakor so ga bili včeraj sprejeli. Pripomnil je, da je bilo 25. junija sklenjeno, da se povabi predstavnik Južne Koreje in da je zaradi tega dolžnost predsednika Malika izvršiti to vabilo. Uprl se je zaslišanju predstavnika Severne Koreje poudarjajoč, da OZN ne priznava Severne Koreje, ki da je sicer z druge strani odklonila izvršitev ukaza Varnostnega sveta za prenehanja sovražnosti.

Tedaj je Malik sporočil, da ima svet pred seboj dva predloga: sovjetskega, s katerim se zahteva skupno glasovanje o zaslišanju tako severnih kakor južnih Korejcev, ter ameriškega, s katerim se zahteva ločeno glasovanje, pri čemer naj ima prednost Južna Koreja.

Indijski delegat je izjavil, da je bil delegat Južne Koreje že povabljen in da bi moral že biti navzoč. Če pa se bo glasovalo o vabilu Severni Koreji, ne bo mogel glasovati, ker nima tozadevnih navodil svoje vlade. Vprašal je nato Malika, naj mu obrazloži pomen, ki ga daje besedam «predstavnik korejskega ljudstva».

Oglasil se je znova egiptski delegat, ki je izjavil, da ne bo mogel glasovati za vabilo Severni Koreji in Ljudski Kitajski, ker Egipt ni priznal teh dveh vlad.

Nato je angleški delegat pripomnil, da spreminja svoje prejšnje stališče in da smatra nepotrebno glasovati glede vabila predstavnikom Južne Koreje.

Malik je egiptskemu delegatu izjavil, da je Varnostni svet že imel odnose s Severno Korejo, ker je tamkajšnjim oblastem poslal svoja sporočila in je od njih prejel brzojavne odgovore. Pripomnil je še, da tudi sprejem kitajske ljudske vlade v Varnostni svet ni v nobeni zvezi z diplomatskimi odnosi med to vlado in člani Varnostnega sveta. Izjavil je dalje, da se sovjetska delegacija, ki je pripravljena razpravljati o mirni rešitvi glede Koreje, «kar bi imelo lahko zelo važen odmev», ne more lotiti tega vprašanja na enostranski način, t. j. v odnosnosti ene od dveh prizadetih strank

Po teh Malikovih izjavah so sejo odložili na prihodnji torek, zato da indijski predstavnik prejme medtem navodila od svoje vlade glede sovjetskega predloga o povabilu Severne Koreje.

Debata o Koreji v indijskem parlamentu

NOVI DELHI, 4. — Indijski parlament je danes nadaljeval razpravljanje o politiki vlade glede Koreje. Bivši minister za industrijo, ki je pred kratkim podal ostavko in ki je vpliven član hindujske stranke «Mahasabha», je napadel velike države, ki so se vmešale «v korejsko državljansko vojno», in je izjavil, da če bi bila Indija hotela iskreno nadaljevati svojo politiko nevtralnosti, bi morala od vsega začetka reči velikim državam: «Proč roke s Koreje!» in povabiti druge države, naj podprejo to njeno stališče. Obsodil je tudi, da je Varnostni svet sprejel dve resoluciji o Koreji, ter odločitev indijske vlade, da pošlje na Korejo zdravniško pomoč.

V debato je posegel tudi Pandit Nehru, ki je izjavil med drugim: «Nismo bili in ne bomo nikoli nevtralni, ker nevtralnost pomeni nič ne napraviti. Nočemo se obvezati z ničemer, niti z nevtralnostjo». Pripomnil je, da je tudi možno, da bi indijska vlada v danem trenutku zavzela stališče ob strani ene ali druge stranke.

Uspešen napad vietnamske osvobodilne vojske

SANGAJ, 4. — Enote narodnoosvobodilne vojske Vietnama so izvršile nenaden napad na mesto Dong Lo in na okoliške vasi, v katerih so francoski vojaki vršili rekvizicije. Ob tej priliki je bilo ubitih 100, zajetih pa 500 francoških vojakov. Ostanki razbitih francoskih sil so se povlekli v mesto Bak Minj.

POSLEDICA POLITIKE USTVARJANJA BLOKOV

Nova bremena ljudstvu z blaznim oboroževanjem

Anglija bo za 100% zvišala vojno proizvodnjo, kar bo povzročilo novo pomanjkanje - Francija in Holandska pripravili oborožitveni načrt - Uvedba diplomatskih odnosov med ZDA in Vatikanom?

LONDON, 4. — Politika blokov, ki jo vodijo tako zahodne države z ZDA na čelu kakor tudi Sovjetska zveza, je na Koreji dovedla do vojne in njena posledica je še bolj mrzlično oboroževanje, ki ga v zahodnem svetu izvajajo v znamenju gesla «obramba pred komunistično nevarnostjo», ki je kaj komodno geslo za opravičilo ameriške imperialistične politike.

Te dni smo priča vedno novim ukrepom o povečanju oborožitve. ZDA so poslale državam atlantskega pakta poziv, naj to oboroževanje pospešijo za ceno novih bremen, ki naj se naložijo delovnemu ljudstvu. Stalni odbor atlantskega pakta, ki je pravkar zaključil svoje zasedanje, je izdal poročilo, v katerem pravi, da so namestniki dali nalogo posameznim organizmom pakta, naj izdelajo program o «prednosti» za zvišanje in pospešitev proizvodnje nekaterih surovin, ki so bolj nujno potrebne za oboroževanje.

V Londonu so že javili obvezne izdatke za novi oborožitveni načrt, ki predvideva 5 milijarde in 400 milijonov funtov izdatkov v treh letih, in ki ga bodo začeli izvajati s proračunskim letom 1951—1952. Skratka s prihodnjim aprilom. Ta oborožitveni načrt bo za 100 odst. povečal angleško vojno produkcijo. Poleg tega bo prinesel reorganizacijo v velikem obsegu angleške industrije, posebno pa mehanične.

Opozarjajo tudi, da je to najdražji oborožitveni načrt, ki ga je kdaj začela kaka država.

Prav gotovo je, da bodo Angleži kmalu občutili pomanjkanje nekaterih artiklov, ni pa mogoče trditi katerih najprej.

Nekateri časopisi pravijo še, da je ta načrt nezadosten, drugi pa poudarjajo, da bo zahteval od angleškega naroda velikih žrtev. Konservativni «Daily Telegraph» zaključuje, da je visota prenizka in da vlada podcenjuje sile in napore angleškega naroda. Liberalni «News Chronicle» odobrava sklep vlade. Vladni «Daily Herald» pa seveda odobrava načrt. Končno pa piše glasilo KP «Daily Worker», da je načrt smrtni udarec za življenjski standard angleškega ljudstva in mir.

Ravno tako je francoska vlada danes javila, da je odobrila spomenico, ki jo bo poslala v odgovor na ameriško noto. V spomenici bo sporočila, kako misli izvršiti ameriški ukaz o povečanju oborožitve.

Značilne so pri tem tudi izjave, ki jih je podal minister za obrambo Jules Moch na seji republiškega sveta, ki je izjavil, da so sedanje vojaške sile v Zahodni Nemčiji «nezadostne za obrambo francoskih mej». Znano je tudi, da je ameriška vrhovna komanda v Nemčiji sklenila, da zviša efektivne sile pomožne policije v Nemčiji na 26 tisoč, od katerih bo 16 tisoč Nemcev. V nemških krogih tolmačijo to odločitev, da so ZDA dokončno opustile načelo razorožitve Nemčije. Pri tem pa poudarjajo, da so tudi sovjetske oblasti v svoji coni oborožile Nemce z ustanovitvijo militarizirane «ljudske policije». «Taegliche Rundschau», ki izhaja v Vzhodni Nemčiji, piše, da v Zahodni Nemčiji pripravljajo novačenje 300 tisoč mož, ki naj bi tvorili jedro «napadalne vojske».

Tudi holandska vlada je na ameriški ukaz sklenila povečati vojne napore. Do sedaj je vso skrb posvečala Indoneziji, kjer je imela ekspedicijski zbor 120 tisoč mož. Po sporazumu, sklenjenem septembra meseca lanskega leta z indonezijsko republiko je bila sklenjena takojšnja repatriacija holandskih čet, ki morajo pustiti vse svoje orožje bodoči indonezijski vojski. Od teh mož menijo holandski vojaški krogi, da je mogoče uporabiti samo 60 tisoč vojakov. Predvidevajo, da bodo vojaški proračun povečali leta 1951. Povečali bodo tudi številčno stanje vojske. Najvažnejši sklep pa je seveda odločitev, da bodo iz 60 tisoč demobiliziranih mož iz Indonezije ustanovili tri divizije. Za to holandsko vojsko bodo ZDA poslale orožje, holandska industrija pa uniforme. Teh treh divizij sicer ne bodo stavili v vojno stanje, pač pa bodo sprejeli take ukrepe, da jih bodo v primeru potrebe lahko mobilizirali v najkrajšem času. Holandska vlada bo pospešila dobavo 150 lovskih letal na reakcijski pogon, ki jih sedaj gradijo v letalskih tovarnah Fokker. Holandska industrija bo pa dobila dovoljenje da lahko izdeluje nekatere vrste vojnega materiala.

Pri vsem tem pa v ZDA ne pozabljajo na Vatikan, ki je večno nudil dragoceno zahodnim imperialističnim krogom v vojnohujskaški propagandi. Nedavno so javili vest, da bivši ameriški predstavnik v Vatikan Myron Taylor potuje v Rim. Kmalu za tem pa je Truman javil, da ameriška vlada proučuje možnost, da pošlje stalnega diplomatskega predstavnika v Vatikan.

ANKARA, 4. — Danes ponoči je izbruhnil silen požar v nekem skladišču v sredini mesta Balikassir, ki šteje 40.000 prebivalcev. Mestni predel, ki ima okoli 2000 skladišč in hiš, je bil skoraj popolnoma uničen.

Ogorčeni in odločilni boji na Južni Koreji

Severnokorejci zasedli Sangiu in Kinsen - Američani umaknili obrambno črto južno od reke Naktonga

PIONGIANG, 4. — Glavni štab severnokorejske vojske poroča, da severnokorejske čete še vedno napadajo proti jugu in da povzročajo močne izgube sovražniku. V sredo so Severnokorejci zavzeli mesto Sangju. V bojih za to mesto so severnokorejske sile zavzele mnogo naselij ter prizadejale sovražniku hude izgube. Na področju vzhodne obale so bile severnokorejske sile zapletene v hude boje z ameriškimi in južnokorejskimi četami. Partizanske edinice pa razvijajo veliko dejavnost na področju Kiongju ter pomagajo ljudski vojski pri napredovanju. Prav tako so baje partizani zelo aktivni na področju Ulsonga. Obe mesti Kiongju in Ulsong sta železniški središči.

Večerno poročilo severnokorejske vojske pravi, da je ta potem, ko je odbila ameriške protinapade, nadaljevala svojo ofenzivo. Severnokorejske sile so zasedle mesto Kinsen, važno postojanko sovražne obrambe, ki je zapirala pot proti Taegu. V bojih za Kinsen so Severnokorejske sile prizadejale težak udarec prvi konjeniški diviziji ameriške vojske. Zajetih je bilo veliko ujetnikov in vojnega materiala.

Popoldansko poročilo generala Mac Arthurja pravi, da zadnja poročila, ki prihajajo s fronte, potrjujejo, da sovražni pritisk vzdolž osi Sinju — Pušan ni popustil. Sovražnik ne more na tem področju napredovati zaradi protinapadov ameriških čet. Boji se nadaljujejo vzdolž črte, ki gre nekaj več kot 100 km južno—vzhodno od Sinju pa do 25 km severnovzhodno od tega kraja. Računajo, da je bilo v včerajšnjih bojih ubitih 600 ali 700 severnokorejskih vojakov. Nobenega drugega boja niso zaznamovali na ostalih področjih fronte. Omeniti je treba le dejavnost ameriških in severnokorejskih patrol. Poročila, ki so prišla v glavni štab pravijo, da severnokorejske čete premeščajo in verjetno bodo dve diviziji poslali na južno fronto. V bližini Jongdoka se nadaljujejo boji ob streljanju sovražnega topništva in minometov. Kljub temu je treba smatrati tamkajšnje ameriške operacije za čvrste. Kolona 45 tankov, katero so opazili južno od Suvona in Taejona, je le kolona sestavljena iz železja tankov, ki so bili uničeni v bojih.

Uradni predstavniki poveljstev velikih ameriških vojnih edinic se omejujejo v teh zadnjih urah samo na jedrnate in splošne izjave. Edina operacija, o kateri dajejo podrobnosti, je zapleten umik na severnem in osrednjem področju fronte, kjer so ameriške postojanke prenesli južno od reke Naktong. Umik je bil končan ponoči, ko so pognali v zrak zadnje mostove. Tako so Američani zapustili obrambno črto vzdolž gorskih grebenov, ki se vlečejo na sredini polotoka in so se naslonili na naravno obrambo vzdolž reke Naktong. Umik je bil izvršen brez težkoč in ga Severnokorejci niso motili.

To mirovanje severnokorejskih čet pa gotovo ne bo trajalo dolgo časa, kajti ameriška letala so nocoj zapazila nova zbiranja sil v sovražnikovem zaledju. Ameriška poveljstva smatrajo, da gre za premeščanje severnokorejskih sil na južno področje. Dejansko so res severnokorejske čete poslali na jug, kjer je potek korejske vojne najbolj dramatičen in odločilen.

O bojih na južnem področju ni nobene uradne informacije razen uradne ugotovitve, da sovražni pritisk proti Pusanu ni popustil. Toda suhoparnost uradnih poročil skriva, da se vrši ogorčena borba brez prestanka. Dejansko res ni prišlo tu do posebnih sprememb, toda boji se vrše že več ur. Ce Američanom ne bo uspelo zadržati pohoda Severnokorejcev iz Sinju proti vzhodu, potem bo tudi težko obdržati Pusan. Kaže, da so ameriška poveljstva prepričana, da bodo vzdržala pritisk in pravijo, da se je čas umikov končal. Severnokorejski radio pa pravi s svoje strani, da bodo v prihodnjih desetih dneh severnokorejske sile dosegle odločilno zmago.

Seja odbora Evropskega sveta

STRASBOURG, 4. — Ministrski odbor Evropskega sveta se je danes v drugič sestal. Včeraj se niso mogli zediniti o tako imenovanem osnutku konvencije o človeških pravicah.

Danes pa je odbor sprejel predlog, naj se razpravljanje o Schumanovem načrtu vpiše na dnevni red evropske posvetovalne skupščine.

Značilni molk in prozorna obrekovanja

Dokler so kominformovski propagandisti kot ribe molčali o predlogih kongresa Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, posebno pa o pozivu na anketo, do tedaj so istočasno na vsa usta nadaljevali s svojo zastarelo prakso protijugoslovanskega obrekovanja. Tako n. pr. glasilo Informbiroja, v namenu da pripše jugoslovanski miroljubni državi napadalne namene, javlja, da se v FLRJ «izvaja mobilizacija in vršijo veliki premiki čet na mejah». «Skantea» javlja o nekakšni «koaliciji med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo», «Paese sera» odkriva, da je «Jugoslavija v Marshallovem planu», a «Izvestija» v eni izmed svojih zadnjih številk, v uvodniku «Kriminalni načrti vojnih hujskašev bodo uničeni» piše, da Jugoslovani «pospešujejo provokacije» na mejah vzhodnoevropskih držav in temu podobno. Poleg tega ponatiskujejo kominformistična glasila izmišljene vesti iz «Novoje vremja», češ da je Jugoslavija «preplavljena z ameriškimi in drugimi zapadnimi oficirji», potem pa «izpremenjena v inozemsko bazo» itd..

Nedavni kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru — ki je viden izraz jugoslovanske dosledne prakse v splošni borbi za mir — je dokazal, kako se bori za mir ne s pomočjo puhlih fraz in propagandnih blefov, temveč z delom: s katerimi konkretnimi načini je treba postopati, da bi se likvidirali elementi v odnosih med državami, ki predstavljajo potencialno nevarnost za mir v svetu (razdelitev sveta na bloke in vplivna področja, vmešavanje v notranje zadeve malih držav itd.). Jugoslavija je dala konkretne predloge. Naj navedemo samo enega:

Vsa napredna gibanja in posamezniki naj pošiljejo svoje predstavnike v vzhodnoevropske države in v Jugoslavijo, da se na mestu samem prepričajo, ali in od koga preti nevarnost za mir.

Ali sploh obstaja bolj konkreten predlog in doprinos v borbi za mir?

S pozivom na takšno anketo, nudi Jugoslavija — kljub kominformističnim intrigam — učinkovit dokaz miroljubne politike. Ta poziv Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru dobiva poseben pomen prav zaradi tega, ter se v njem poudarja, da je treba anketo izvesti tudi v kominformističnih vzhodnoevropskih državah, za katerih politiko se danes ne more trditi, da je miroljubna. Ti ukrepi bi dovedli do konkretnega rezultata: Ugotovilo bi se, ali obstaja nevarnost za mir v tem delu sveta, v čigavih mejah se skrivajo vzroki te nevarnosti in temu podobno. To bi bil — to se ne more zanikati — precejšnji doprinos k stvari miru.

Na ta jugoslovanski predlog so kominformovski krogi odgovorili z — molkom.

Zdi se, da je bil to edini «izhod»: odkloniti — bi pomenilo najbolj nedvoumno pokazati strah pred resnico, priznati svoje nedemokratske špekulacije; sprejeti poziv na anketo — bi bilo lahko, če bi izza «miroljubnih» kominformističnih fraz stala prav takšna, a ne drugačna dejanja! Tako pa je bil molk edini «izhod». In sicer takšen «izhod», ki dejansko najlepše razkrinkava ta zgovorni kominformovski kontrast med frazami in stvarnimi dejanji.

Vzporedno z molkom o konkretnih predlogih kongresa Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru so kominformovski propagandisti — kakor smo videli — nadaljevali z lansiranjem najbolj fantastičnih izmišljotin o Jugoslaviji. Logično je, da bi n. pr četvorici poklicanih sovjetskih javnih delavcev, če se nosilci kominformistične kampanje ne bi bali jugoslovanske socialistične stvarnosti, bilo omogočeno priti v Jugoslavijo zato, da bi našli neke argumente za trditve, ki jih lansira propaganda kominformističnih držav. Toda, priti v Jugoslavijo bi pomenilo pritj v državo, ki je v jeku socialistične graditve, v državo, v kateri vlada mir, v kateri je ljudstvo enotno in odločno, da v vsakem položaju brani svojo neodvisnost — kjer se dela kot da bo «pet let mir». Priti v Jugoslavijo bi pomenilo srečanje z ogromnimi delavskimi zmagami jugoslovanskega delovnega ljudstva, a namesto «naprav V-2», videti Litostroj, Železnik, tovarno celuloze v Prijedoru, tovarno «Jugovinil» v Kaštelu, novo visoko peč v Zenici, dela na kombinatu bakra pri Užicu, nove hidrocentrale, gradilišča Nove Gorice — številne objekte petletnega plana, ki so jih zgradili jugoslovanski delavci, da bi svojo domovino od zaostale države izpremenili v napredno, socialistično državo.

*Prav zares bi bilo zelo nerodno — celo za Ilijo Ehrenburga — da se v Jugoslaviji namesto z «ameriškimi in drugimi zapadnimi oficirji», srečaj z n. pr. izvajanjem zakona o upravljanju državnih podjetij, ki predstavlja uresničenje velike ideje klasikov marksizma: tovarne delavcem! Resnično bi bilo nerodno, da se najdejo pri i

TRŽAŠKI DNEVNIK

"Autolesionismo dolesiano cominformistico tergestino"

Tako se imenuje najnovejši smrtni greh, ki se ga morajo tržaški vidalijevski kominformisti čuvati kot hudič križa če nočejo, da jim bo njihova protiatomska «miroljubna» akcija s štokholmskim pozivom (ki se glasi: «Moj Bog — samo atomske bombe ne — saj sicer nismo proti vojni in proti večtonskim bombam in drugemu orožju!») propadla.

Ta greh so kominformisti iznašli v svojem poročilu o zločinskem napadu, ki ga je izvršil z dvema kominformističnima pajdašema pijani in od «L'Unità» nahujskani Giuseppe Dolesi predsinočnjim na našega urednika tov. Lipovca. V kominformističnem poročilu o tem dogodku namreč pišejo, da pač niso tako neumni, da bi v tem času nabiranja protiatomskih podpisov zagrešili podoben primer «autolesionismа» (ranjenja samega sebe) kot je primer napada na našega urednika. Potemtakem se dejanska verzija o najnovejšem kominformističnem napadu glasi takole:

— Titofašisti iz redakcije «Primorskega dnevnika» so brez dvoma povabili v svoje uredništvo naivnega kominformista Dolesija in ga upijanili z amerikanskimi dolarskimi in jugoslovanskimi dinarskimi likerji. Nato so ga poslali na stopnice drugega nadstropja in mu rekli, naj napade tov. Lipovca. Vse to so storili z namenom, da bi titofašistični tržaški tisk lahko ta primer napada izkoristil za razkrinkavanje kominformistične miroljubne akcije. —

Škoda, da je cirkus «Togni» že odpotoval iz Trsta! Direkcija cirkusa bi namreč akrobate iz tržaškega uredništva «L'Unità» prav gotovo zelo rada sprejela v svojo službo, kajti bili bi edinstven primer spretnosti miroljubnih antiatomskih akrobatov.

Prepričani smo, da bo Giuseppe Dolesi — čim bo prišel iz zapora — v uredništvu «Il Lavoratore» prejel strogo lekcijo od italianissimega Spadara in janičarjanissimega Ferdinanda Zidarja, zakaj je bil — «per Bacco!» — tako naiven, da se je dal «izprovocirati» od teh prekletih «titofašistov» «del Primorski», hkrati pa bodo prav gotovo izdali okrožnico na vse svoje celice, da se morajo vsi pravoverni kominformisti strogo varovati, da ne bi zboleli na nevarni bolezni, ki se od napada na tovariša Lipovca dalje imenuje « AUTOLESIONISMO DOLESIANO COMINFORMISTICO TERGESTINO».

Zakaj...?

— ZAKAJ se AGNELETTO še vedno ni prekrstil v AMERICANETTO, ko vendar njegova «DEMOKRACIJA» tako vneto zagovarja vse, kar počenjajo po svetu ameriški imperialisti?

* * *

— ZAKAJ so nove uniforme tržaških financarjev tako zelo podobne nekdanjim uniformam financarjev za časa fašističnega režima in vseh dobrot, ki jih je ranjka Mussolinijeva Italija delila Tržačanom? Zato, ker hoče najbrž s tem angloameriška vojaška uprava dokazati, da ima «rettore magnifico» in «il cane di guardia dell'italianità di Trieste» Cammarata prav, ko čenča o suverenosti Italije nad Tržaškim ozemljem... Ali pa morda zato, da novo postavljeni sovrintendente di finanza dr. TORTORELLA IZ NEAPLJA ne bi prestrašen pobegnil na jug, če bi zagledal neznane uniforme podrejenega tržaškega personala.

* * *

— ZAKAJ ne vzpostavi angloameriška vojaška uprava v Trstu urada za izdajanje potnih listov za potovanje v inozemstvo, temveč mora potne liste Tržačanom izdajati urad v VIDMU? Odgovor: Iz istih vzrokov kot zgoraj.

* * *

— ZAKAJ JE BEBLER v Varnostnem svetu poleg Sovjetske zveze in Indije edini glasoval za izključitev kuomintangškega nacionalističnega predstavnika? Zato, da bodo kominformisti v svojem tisku lahko pisali o najnovejšem dokazu, da je Jugoslavija v imperialističnem taboru in da se je prodala Amerikancem, ki o izključitvi Čangkajškovega delegata nočejo ničesar slišati.

* * *

— ZAKAJ ni na nobenem javnem, conskem, občinskem ali pa drugem uradu nobenega slovenskega niti dvojezičnega napisa? Zato, ker so tako odredili fašisti v svojih zakonih. Conski predsednik PALUTAN, tržaški župan BARTOLI in drugi antifašistični načelniki tržaških javnih uradov lahko s temi napisi dokažejo, da so — antifašisti, kot se še vedno radi hvalijo.

* * *

— ZAKAJ kominformistična «L'Unità» tako rada objavlja vse, kar je De Gasperi nekoč storil za ranjko avstroogrsko monarhijo ter za ranjki Mussolinijev razbojniški režim, hkrati pa se jezi če naš dnevnik objavlja poleg De Gasperijevih hvalospeve, ki sta jih ranjkemu fašističnemu režimu in njegovemu duceju prepevala oba direktorja rimske in milanske «L'Unità» — PIETRO INGRAO in DAVIDE LAJOLO - ULISSE? Odgovor: Zato, ker je dvojno merilo kominformistično glavno pravilo.

* * *

— Zakaj tudi ti dragi čitatelj in draga čitateljica ne sodelujeta v naši rubriki: — «ZAKAJ...?»

Nov napad na slovensko šolstvo?

Ali nameravajo res ukiniti slovenski šoli v Slivnem in Štivanu?

Mogoče imajo še nepotrjene vesti o nameravani ukinitvi omenjenih šol namen, da preizkusijo učinek, ki bi ga izzvale med našim ljudstvom

Iz nabrežinskega okraja smo zvedeli za nekatere govorice, ki jim za sedaj res še ne moremo dati drugega naziva kot govorice, vendar ne smemo mimo njih popolnoma brezbrižno. Iz Slivnega nam poročajo, da namerava šolska oblast baje naslednje šolsko leto njihovo šolo ukiniti. Enaka vest nam je prišla na uho iz Štivana, zadevajoča tamkajšnjo šolo. V obeh primerih naj bi bil razlog za ukinitev šole znižano število učencev. Ta «argument» ni za nas nov in smo že lansko leto občutili ob ukinitvi 22 razredov in paralelk, kako so ga temeljito uporabili proti slovenskim šolam, tako temeljito, da je n. pr. prav v nabrežinski šoli za dvojno število slovenskih učencev v primeri z italijanskimi «zadostovalo» celo manj učiteljev kot v italijanki šoli. Če so se lani iz tega razloga ukinjale paralelke in razredi, ali mislijo letos ukinjati kar cele šole? Vsi, tudi šolska oblast ve, da je padec števila učencev pripisati vojnim letom in je začasen. Izrabljati ta padec za likvidacijo slovenskih šol pomeni zahrbten zakrinkan fašizem, ki hoče pripraviti pogoje za obnovitev asimilacijske akcije, ki je bila z zmago nad fašizmom uničena vsaj v šolstvu.

Ponavljamo: mi smatramo te vesti za govorice; vendar nas zanima, kdo jih je vrgel med naše ljudi, kdo jih širi in kakšen namen imajo. Ali ni morda to sondiranje terena? Ali ni morda to iskanje novih Mervičev, ki bi prodajali svoje otroke v italijansko potujčevalnico?

Da obstaja načrt, po katerem naj bi se odrinilo slovensko ljudstvo od morja, od obale, je izven vsakega dvoma. *Vsi tisti, ki sanjajo o «italianissimem» Trstu, občutijo z bridkostjo, da je etnična zveza z «madrepatrio» pretrgana, da slovensko etnično ozemlje resnično sega do morja in je torej resnično Trst le italijanski otok na slovenskem narodnostnem ozemlju. Naseljevanje Italijanov v slovenskih obmorskih vaseh med Trstom in Tržičem, gradnja «ribiške vasi», italijanska šola v Štivanu za poldrugega italijanskega otroka, to so nekateri znaki izvajanja tega asimilacijskega načrta.*

Slovensko ljudstvo nabrežinske občine je pozorno in sledi vsem tem mahinacijam. Najodločneje se bo uprlo vsakemu poizkusu zoževanja slovenske šolske organizacije, ki ne sme biti žrtvovana obnavljajočemu se cunjastemu italijanskemu imperializmu.

Slovensko ljudstvo bo odločno branilo vsako slovensko šolo, vsak razred. V tem bodo naši nasprotniki iz vseh mogočih uprav naleteli na enotno voljo vseh slovenskih ljudi vsega Tržaškega ozemlja. Tudi občinski svet nabrežinske občine bo izpolnjujoč voljo svojih volivcev branil naše narodnostne pravice.

KJE JE SEDAJ MARSHALLOV PLAN

in zakaj ni naročil za miljsko ladjedelnico Sv. Roka? - Del avci odločni v borbi za svoje pravice

Na odločitev ravnateljstva CRDA glede skrajšanja tedenskega delovnega urnika 250 delavcem zaposlenim v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah, so delavci ladjedelnice odločno odgovorili in sklenili, da ne bodo na noben način pristali na pogoje, ki jih postavljajo delodajalci.

V četrtek so se vsi delavci ladjedelnice Sv. Roka zbrali v ladjedelnici, da proučijo nastali položaj, ki je nastal po odgovoru ravnateljstva CRDA in predsedstva cone sindikalnim organizacijam in miljskemu županu glede skrajšanja delovnega urnika.

Na zborovanju so govorili predstavniki tovarniškega odbora, ki so delavcem razložili nevarnost, ki grozi ladjedelnici v zvezi s stališčem ravnateljstva CRDA. Na zborovanju so delavci sklenili ustanoviti poseben odbor za obrambo ladjedelnice. Kakor kaže, namerava ravnateljstvo CRDA popolnoma ustaviti vsako obratovanje tega podjetja. To bi pomenilo še povečati že visoko število brezposelnih industrijskih delavcev. 250 delavcev in z njimi 250 družin v Miljah in okolici bi ostalo brez kruha. Po zborovanju so delavci sestavili posebno komisijo, ki je šla k ravnatelju ladjedelnice in mu razložila svoje stališče. Delavci zahtevajo, da ravnateljstvo CRDA prekliče svojo odločitev. Če delodajalci ne bodo preklicali omenjenega ukrepa, bodo delavci zasedli ladjedelnico in tako preprečili izvedbo ukrepa.

Borbo delavcev pri Sv. Roku spremlja z velikim zanimanjem vse miljsko prebivalstvo. Zdi se, da bodo tudi razne politične skupine, skupno z predstavniki obrtnikov in trgovcev v Miljah, ustanovile poseben odbor za obrambo največje miljske industrijske ustanove.

Vprašanje tržaške ladjedelniške industrije se vleče že celih pet let po vojni. To vprašanje predstavlja vprašanje celotne tržaške težke in srednje industrije. Ladjedelnice, ki so bile skozi ves razvoj tržaškega mesta in njenega gospodarstva ponos vseh meščanov, steber tržaške industrije, preživljajo danes eno največjih kriz. Ta kriza je močno prizadela tudi srednjo kovinsko industrijo in mnoga manjša podjetja so morala popolnoma likvidirati (OMSA itd.).

Vzrokov splošne krize v tržaški industriji ni treba iskati daleč. Ne oblasti ne delodajalci se niso nikoli resno zavzeli za usodo tržaških industrijskih podjetij in s tem za usodo tržaškega delavstva. Skozi vsa povojna leta se ladjedelnice umetno preživljajo. Marshallov plan je postal edini gospodar usode tržaških ladjedelnic, katerih naročila so odvisna od uprave ECA. Ta odvisnost popolnoma onemogoča ladjedelnicam oziroma ravnateljstvu CRDA (seveda, v kolikor bi bilo to pripravljeno) iskati privatna naročila za gradnjo in popravilo ladij.

Ta položaj je dovedel do tega, da hočejo danes ustaviti obratovanje miljske ladjedelnice Sv. Roka pod izgovorom, da ne dobivajo naročil. Te namene ravnateljstva CRDA morajo tržaški delavci preprečiti. Vsi tržaški delavci so dolžni, da podprejo borbo miljskih delavcev, ki so se postavili v bran za svoj kruh in življenje svojih družin. Enotni, odločni nastop vseh delavcev bo brez dvoma prisilil delodajalce, da bodo odstopili od svojih namenov.

Roparska tolpa pred porotnim sodiščem

Obtožnica proti 6 obtožencem je sestavljena iz 12 točk, v katerih je obsežen velik del kaznivih dejanj proti imovini ter celo dva poskusa umora

Nihče ne ve, kdaj se je v Pelosijevih in Cimolinijevih možganih porodila ideja, da bi nekaj postala, pa čeprav na nepošten način. Dejstvo je, da sta v prvih mesecih letošnjega leta ustanovila roparsko tolpo, ki je pričela s svojim delovanjem aprila letos ter postala strah in trepet tukajšnjega prebivalstva ter trn v peti letečemu oddelku civilne policije, ki je spravil v pogon ves svoj velikanski aparat ter se vsel na zasledovanje drznih in neusmiljenih roparjev. En dan manj kot mesec dni je tolovajska banda s svojim kriminalnim delovanjem vzgujala preplah, dokler ni tudi za njo prišel neizbežen konec, ko se je roki pravice posrečilo po neuspelem roparskem napadu aretirati enega izmed vodij bande, obtoženega 27-letnega Giovannija Peloso.

Divje zasledovanje in aretacija

Dne 29. aprila letos sta se pozno proti večeru vračala proti svojemu domu Ivan Furlan in njegova sestrična Marija Požar. Ko sta napravila nekaj stopnjic v poslopju v Ul. Boccaccio, kjer stanujeta, sta iz teme zaslišala glas stoj, v istem trenutku pa je z revolverjem oboroženi neznanec od njiju zahteval, da mu izročita denar. Oboroženega tolovaja in njegovega zakrinkanega pajdaša pa se napadenca nista ustrašila, zaradi česar je eden izmed roparjev zagrozil, da bo streljal, če jima denarja takoj ne izročita Marija Požar je po tej grožnji pričela klicati na pomoč, roparja sta se spustila v divji beg, zasledovati pa ju je pričel Ivan Furlan s klici: ropar, ropar! Ko sta roparja pritekla iz veže na ulico, sta se ločila, oni, ki je bil oborožen, pa je proti zasledovalcu Ivanu Furlanu sprožil 1 strel, katerega krogla je zažvižgala mimo njegove glave. Kljub temu pa zasledovanja ni opustil, dokler niso oboroženemu roparju nekje v bližini Trga Belvedere neki pasanti prekrižali pot, ga ujeli in razorožili ter izročili članom civilne policije. Ropar je bil Giovanni Pelosa, ki je pri prvem zaslišanju povedal imena svojih pajdašev, katere je vse razen enega policija že drugi dan aretirala.

Obtožnica

Tako so včeraj na zatožniklopi pred porotnim sodiščem v Trstu sedeli: 27-letni Giovanni Pelosa iz Ul. Diaz 10; 23-letni Carlo Cimolino, brez stalnega bivališča; 22-letni Mario Bembi iz Vicolo delle Rose 30; 36-letni Mario Werk, brez stalnega bivališča in 56-letni Giovanni Cattaneo iz Vicolo delle Rose 30; v odsotnosti pa bo sojen 25-letni Aldo Khail.

Obtožnica jim očita: 1) Prvim štirim, da so se iz roparskih namenov združili v roparsko tolpo; 2) Giovanniju Cattaneu, da jih je favoriziral ter jim nudil prenočišče v neki štali; 3) Prvim trem, da so poskusili oropati Marijo Požar in Ivana Furlana; 4) Pelosi, da je proti Ivanu Furlanu streljal; 5) Prvim trem, da so izvršili roparski napad v prodajalnico Delavskih zadrug št. 9 v Ul. Kolonja na griču 460: 6) Cimoliniju in Khailu, da sta poskušala oropati Vinicia Lesico; 7) Khailu, da je ob isti priliki streljal proti napadencu; 8) Prvim trem, da so vlomili v sobo Vinicia Scaramuzze in pokradli za okoli 150.000 lir obleke in perila ter da so Marcelu Zammatiu ukradli več kosov mizarskega orodja; 9) Bembiju in Werku, da sta na Občinah ukradla z čvorišča vile ameriškega poročnika Johna Halsalla 5 zimskih odej; 10) Cattaneu, da je kupil robo, ki so jo ukradli Scaramuzziju; 11) Bembiju in Werku, da sta ukradla več kosov obleke in perila iz nekega ameriškega avtomobila na Občinah in 12) Cimoliniju, Khailu in Pelosu, da so bili oboroženi z orožjem in ga tudi uporabljali.

Poskus umora, ropi in vlomi

Med včerajšnjim zaslišavanjem sta Pelosa in Cimolino priznala vsa inkriminirana dejanja, ostali obtoženci pa so vse zanikali.

Od prič je prvi pristopil pričat ameriški poročnik John Halsall, ki ni za razpravo povedal ničesar bistvenega, razen da mu je v noči od 1. na 2. april zmanjkalo 5 odej.

Mnogo bolj zanimivo in dramatično je bilo pričevanje vodje prodajalnice Delavskih zadrug št. 9 v Ul. Kolonja na griču 460 Ernest Mariani, ki je pred sodiščem obnovil sceno, ko je 22. aprila letos okoli 19.30 vstopil v prodajalno Cimolino, za njim pa zakrinkani Pelosa z revolverjem v roki ter njemu, trem uslužbencem in dvema klientoma zapovedal, naj dvignejo roke v vis. Vsi so se morali potem obrniti z obrazom proti zidu, Pelosa pa je z grožnjo, da bo streljal, zahteval od včerajšnje priče, naj pove, kje ima denar. Iz nekega predala je Cimolino nato pobral 17.920 lir (obtoženci pravijo, da je bilo samo okoli 7000 lir), na srečo pa je preslabo prebrskal ter pustil v predalu lepo vsotico okoli 100.000 lir. Oba roparja sta po izvršenem dejanju mirno zapustila prodajalnico, spustila roloje ter nato s tretjim pajdašem, ki je bil na straži pred trgovino, zbežala v smeri proti Občinam.

Vinicio Scaramuzza je v kratkih in zgoščenih besedah pripovedoval, kako je 29. 4. letos okoli polnoči vstopil v svojo sobo, kamor so vdrli vlomilci tako, da so razbili šipo okna, nato pa odnesli vse, kar je bilo v sobi kaj vrednega in očnesljivega. Ivan Furlan in Marija Požar sta za njim sodišču obnovila prizor, ko sta ju napadla Pelosa in Cimolino, Marcela Zammatio je pa na vprašanje branilcev potrdil, da je bilo ukradeno mizarsko orodje staro.

Kot zadnji je včeraj pričal Vinicio Senica, ki se je 3. aprila letos vračal proti domu po Ul. Baiamonti, kjer ima trgovino. Med potjo sta ga ustavila dva neznanca, od katerih je bil eden zakrinkan. Z vzklikom roke v vis sta od njega zahtevala, naj jima izroči denar, katerega je takrat imel pri sebi za okoli 80.000 lir. Napadenec pa jima denarja ni hotel izročiti ter je pričel klicati na pomoč, zaradi česar sta se roparja ustrašila in se spustila v beg. Priča ju je sicer pričel zasledovati, je pa moral svojo namero opustiti, ker je eden od roparjev proti njemu izstrelil več strelov iz nekega avtomatskega orožja. Drugo jutro je na kraju roparskega napada našel črno platneno ruto z dvema luknjama, s katero je bil zakrinkan eden od roparjev.

Razprava se nadaljuje, sodba pa bo po vsej verjetnosti izrečena že danes.

Predsednik sodišča dr. Zetto, javni tožilec De Franco, zapisnikar Romano. Branilci očevidci Zennaro, Presti in Uglesich.

IZPRED OKROŽNEGA SODIŠČA

Nad 7-letnim dekletcem se je spozabil

Za zaprtimi vrati je bila včeraj pred okrožnim sodiščem razprava proti 53-letnemu Umbertu Barbi iz Ul. Pondares 5, ki se je 20. VI. letos v nekem gozdiču pri Nabrežini spozabil nad nekim 7-letnim dekletcem. Sodišče je bilo proti brutalnemu nasilnežu strogo ter ga obsodilo na pravično kazen 7 let in 8 mesecev ječe ter na plačilo sodnih stroškov. Obtoženca je po službeni dolžnosti branil odv. V. Bologna.

Obsojena vlomilca

Dne 9. julija letos proti večeru je vratarica poslopja v Ul. Castaldi 4 opazila nekega sumljivega moškega, ko je šel s kovčkom v roki iz poslopja. Takoj je o tem obvestila stražnika Cantonija, ki je bil takrat slučajno v bližini in ki je pričel neznanca zasledovati. Neznanec je med begom odvrgel kovček, vendar pa se je stražniku kljub temu posrečilo, da ga je dohiteli in aretiral. Na policiji se je izkazalo, da gre za 37-letnega šoferja Renata Ongara iz Ul. Pauliana 11. Pri zaslišanju pa je povedal tudi ime svojega pajdaša 35-letnega Giordana Pullinija, peka po poklicu, iz Ul. Ponzianino 19, s katerim sta vlomila v stanovanje Ivana Contestabila ter s svojega obiska odnesla za okoli 50.000 lir raznih kosov obleke in perila. Včeraj sta bila obsojena: Pullini na 2 leti in 8 mesecev zapora ter 15.000 lir globe; Ongaro pa na 2 leti zapora ter 11.000 lir globe. Oba morata poleg tega plačati tudi sodne stroške. Pullinija je branil odv. V. Bologna, Ongara pa Antonini.

Predsednik sodišča dr. Ostoich, javni tožilec Grubissi, zapisnikar Piuk.

Uspel žepar ski podvig

Včeraj zjutraj ob 8 je postala žrtev drznih in spretnih roparjev 39-letna Ana Rumer iz Ul. dello Scoglio 1, kateri je iz torbice izginila denarnica, v kateri je imela 13.800 lir, tramvajsko izkaznico za abonente, 5 zastavnih listkov mestne zastavljalnice v Trstu, osebne dokumente in druge drobnarije v skupni vrednosti okoli 100 tisoč lir. Pravtako sta bila ob svojo denarnico tudi 55-letna Anastazija Barbi iz Ul. Duca d'Aosta 6 ter 25-letni Edvard Nieddu iz Ul. F. Severo 156. Prva je na Trgu Ponterosso utrpela izgubo 4000 lir ter oseb nih dokumentov, drugemu pa je žepar segel v žep pri Sv. Soboti. Zmanjkala mu je denarnica z 800 lirami. Končno je bil na vrsti še 57-letni Biccheri Luigi iz Ul. Eremo 157, kateremu je v filobusu izvlekel «L» neznanec izmaknil denarnico s 7.000 lirami

Nesreča nikdar ne počiva

Včeraj ob 16.50 se je s svojo «Vespo» peljal po Istrski cesti 25-letni Arduino Doria iz Ul. S. Daniele. Ko je privozil do pokopališkega vhoda, je skušal prehiteti kamion TS 6000, katerega je šofiral 43-letni Rajmond Nikolavčič iz Ul. Gambini 35. Motoristu se je sicer posrečilo kamion prehiteti, takoj nato pa je «Vespa» na tramvajskih tračnicah spodrsnila, njen vozač pa je padel po tleh. Za njim vozeči kamion je nato v trenutku, ko se je motorist že pobral, privozil mimo in podrl vstajajočega Arduina, katerega so takoj prepeljali v glavno bolnišnico, kjer bo ostal okoli 40 dni.

Isto popoldne so v bolnišnico sprejeli še dva ponesrečenca, in sicer 47-letnega Odina Kureta iz Ul. della Guardia 7, ki si je pri delu v tovarni «Gaslini» tako ranil na kazalcu desne roke, da so mu morali v bolnišnici odrezati zgornji člen, ter 44-letnega Antona Frattolinija, ki je pri delu v bližini rižarne padel s 4 metre visokega odra ter si pri padcu spahnil desno ramo. Prvi se bo moral zdraviti okoli 20, drugi pa 10 dni.

Še en dokaz o spoštovanju dvojezičnosti

Tukajšnje oblasti vestno skrbijo, da bi tujec, ki pride v naše kraje, ne imel nikakega vtisa, da se mudi na slovenskih tleh. Vsi obcestni in opozorilni napisi so v italijanščini, le tu in tam se vidi tudi angleščina, tako da je vse še bolj tuje. Le slovenskih napisov ni. Po načelih in ukazih krščanskega «demokrata» Palutana jih seveda tudi ne sme biti. Toda mi zahtevamo, da se postavijo tudi slovenski napisi in to še zlasti tam, kjer prebivajo samo Slovenci. Od te zahteve ne bomo odnehali. In dokler se stvari ne bodo spremenile in ne bomo zagledali tudi slovenskih napisov, ne bomo razumeli razlike v dejstvu, če je na najvišjem stolčku v coni fašist ali demokristjan ali demoklerofašist ali kdo.

Tržaški velesejem razpisuje nagradno tekmovanje za novinarje

Vodstvo tržaškega mednarodnega velesejma razpisuje dve nagradi za novinarje. Nagradi sta namenjeni novinarjem, ki so v dnevnikih ali drugih listih objavili članke o tržaškem mednarodnem velesejmu. Novinarji, ki bi se potegovali za nagrado, morajo poslati svoje članke v petih izvodih velesejmskemu uradu za propagando, Ul. Milano 10, in sicer ne po 14. septembru 1950. Nagradi, ki nista deljivi, znašata 80.000 in 40.000 lir. O dodelitvi nagrad bo odločala nalašč za to sestavljena komisija. Nagradi se bosta podelili do 31. oktobra letos.

V tuje zadeve sta se vmešala

Malo po polnoči se je včeraj vračala proti domu 27-letna Karla Čerut iz Ul. Tor S. Piero 4, katero je spremljal njen zaročenec 33-letni Karel Pipan z Vrdelce 1561. Med zaljubljencema pa je prišlo do nesporazuma ter sta se med potjo na Lonjerski cesti pričela na ves glas kregati. Da bi ju pomirila, sta se v njun prepir vmešala dva neznanca. Naletela pa sta, kot v vseh takih primerih, na odpor obeh zaljubljencev, nakar se je med njimi vnel pretep, v katerem je Karel Pipan odnesel «ta kratko». Policija je nato aretirala tudi oba.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 5. avgusta
Marija Snežna, Predobra
Sonce vzide ob 4.51, zatone ob 15.30. Dolžina dneva 14.39. Zadnji krajec vzide ob 22.26, zatone ob 12.47.

Jutri nedelja 6. avgusta
Gospod. sprem., Vlasta

SPOMINSKI DNEVI

1895 je umrl Friedrich Engels, eden izmed ustanoviteljev znanstvenega socializma. Rodil se je 28. 11. 1820.

1850 se je rodil francoski pisatelj Guy de Maupassant. Umrl je 7. 7. 1893.

DRAMSKA DRUŽINA PROSVETNEGA DRUSTVA na Opčinah
bo uprizorila v NEDELJO **6. avgusta ob 20 uri 30 min.** na zemljišču ex Ara v Ulici Ermada (blizu trtnice) Petrovičevo komedijo v treh dejanjih

„VOZEL“

VABLJENI VSI!
Odbor.

Izleti PDT

IZLET NA NANOS

Odhod I. skupine danes ob 11. uri, II. skupine jutri, v nedeljo, ob 4 uri zjutraj. Za obe skupini bo odhod izpred začetka ulice Fabio Severo.

LETOVANJE NA BLEDU

Skupen odhod izpred začetka ulice Fabio Severo danes ob 11 uri. — Bodite točni!

Cesta zaprta

Občina javlja, da bo Ul. Commerciale zaprta prometu od dne 7. do 9. avgusta od šole na odprtem do pričetka avtobusne linije O in od dne 10. do 12. avgusta od pričetka avtobusne linije «O» do Trga Skorklja.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SOBOTA, 5. 8. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba.
12.00: Lahek opoldanski koncert; 12.30: 3 orkestralni scherzi; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 13.15: Poje sopranistka Sonja Koljenšič - nato lahka glasba; 13.45: Gospodarski pregled (ital.); 14.00: Pester spored izvaja Stojan Stenovic s svojo kapelo; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.; 15.00: Zaključek.
17.30: Popoldanska glasba; 18.00: Pionirska ura (ital.); 18.30: Lahka glasba; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa poročila v slov.; 19.45: Borbene pesmi; 20.00: Hrvatski kulturni pregled (hrv.); 20.30: Pesmi jugoslovanskih narodov; 20.45: Politični pregled (slov.); 21.00: Večer sobotni večer (slov.); 2130: Orkestralne skladbe Claudea Debussyja; 22.00: Potovanje po socialistični Jugoslaviji (ital.); 22.15: Lahek večerni koncert; 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan v ital. in slov.; 23.15: Plesne melodije; 23.30: Zaključek.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA
(Oddaja na valih 327,1; 188,9; 212,4; 202,1 m.)

SOBOTA 5. 8. 1950

5.00: Jutranji pozdrav; 5.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 5.30: Pesmi narodov Jugoslavije; 5.50: Jutranja telovadba; 6.00: Napoved časa, poročila in radijski koledar; 6.10: Jutranji koncert.
12.00: Lahek opoldanski spored; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Pisan spored zborovske, solistične in orkestralne glasbe - vmes ob 13.00: Mladinska oddaja; 14.00: Pester spored izvaja Stojan Stenovic s svojo kapelo; 14.30: Kulturni pregled - Anton Azbe: Ob 45letnici smrti; 14.40: Georges Bizet: Deklica iz Pertha - suita; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Glasbena medigra; 15.15: Fizkulturni pregled.
18.00: Pionirske pesmi; 18.10: Oddaja za pionirje; 18.30: Igra Zabavni orkester Radia Zagreb (prenos iz Zagreba); 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Za vsakogar nekaj; 20.00: Tedenski zunanje-politični pregled; 20.15: 20.20: Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba); 20.50: Rešek: Dobri vojak Svejk; 21.30: Orkestralne skladbe Claudea Debussyja; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograd; 22.15: Za ples in razvedrilo; 23.30: Poročila; 23.35: Konec oddaje.

KINO

Excelsior. 16.30: Svetovno nogometno prvenstvo (Incom). Dokumentarni film: «Plameni na Koreji».
Filodrammatico. 16.30: «Berlin Hotel».

Alabarda. 16.00: «Na dnu S. Francisca», H. Bogart.
Garibaldi. 15.00, ob 21.15: na prostem: «Lullu Belle», D. Lamour.
Ideale. 16.00: Totò na «Dirki po Italiji».
Impero. 15.00: «Beznica», Fernando Fernandez.
Italia. 16.00: «Moški mojih sanj», Ginger Rogers.
Savona. 16.00: «Zapuščena», Dolores del Rio.
Viale. Zaprt.
Vittorio Veneto. 16.00: «Maščevalec pandita Jessa».

Azzurro. 16.00: «Duša in telo», J. Garfield.
Marconi. 16.00: na prostem 20.30: «Nevidne črte», H. Bogart.
Massimo. 16.00: «Norosti za opero». Komični film.
Novo Cine. 16.00: «Junaški vodnik», W. Beery.
Radio. 16.00: «Tako sem zmagal v vojni», Danny Kaye.
Venezia. «Kobra», M. Montez.
Vittoria. 20.00: «Ciganka Jessy».
Ljudski vrt na prostem. 20.45: «Ljubavno drgetanje», Deanna Durbin.
Letni kino v Ul. F. Severo. 20.30: «Rim odprto mesto».
Letni kino Rojan. 20.45: «Ljudski prijatelj št. 1».
Letni kino na Rotondi. 20.30: «Mali orjak», Gianni in Pinotto.
Skoljet. 21.00: «Jetnik na otoku morskih psov».

Za počitniške kolonije so darovali

Magajna lir 200, Stoka 100, Dolgan 100, Primož Sedmak 200, Jože Lavrenčič 100, Rauber 200, Aldo Marzari 100, Frank 100, Sancin 100, Josip Fišer 300, Palma Novak 200, Gabrijelčič 200, Albert Sedej 300, Rodošek 200, Anton Požar 100, Stefka Drolc 200, Sojč 150, Milan Cotič 200, Angela Rakar 200, Lelja Sancin 100, Jože Babič 200; Zega 200, Silvij Kobal 200, B. Sancin 200, Elza Barbičeva 200, Juršinovič 200, Skapin 100, Draga Kavčič 250, Kariž 100, Karel Mosetti 200, Zerjal 100, Rosenfeld 200, Ludmila Zlobec 300, Marija Petaros 100, N. N. 300, Bubnič 100, Srečko Košir 200, Jože Lukeš 200, N. N. 200, N. N. 200, Starc 100, Jože Sedmak 200, Renko 380, Sancin 100, Regent 100, N. N. 120, Jadranka 100, Neva Lukeš 100, Danila Zerjal 150, Ljana Huter 200, Drago Pahor 100, Modest Sancin 200, Raztresen 300, Rauber 300, Ema Starc 200, N. N. 200, Angel Sancin 200, Antonija Trobec 200, Angela Jelinčič 150, Ema Vrabec 200, Natlačen 100, Mislej 50, Edi 200, Ivan Petkovšek 200, Uršič 50 lir.

***

V spomin blagopokojnega tov. FRANJA RUPENA se je zbralo na sestanku okrajnega odbora ASIZZ - II. rajona dne 1. 8. 1950: Scamperle 250 lir, Rezi Čok 200, Silvana Ukmar 200, Valerija Sila 100, Lucija Smuc 100, Ivanka Hmeljak 100, Angela Pečar 100, Zora Povh 100, Marija Brana 100, Clementina Finotto 50, Marija Prolovič 100, Marija Čepek 100.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Crevato, Ul. Roma 15; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Pri Magdaleni, Istrska ulica 43; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

UKAZ ZVU ST. 148

Gospodarska izboljšanja za delavce in poškodovance iz prve svetovne vojne

TRST, 4. (PIO) — Ukaz ZVU št. 148 daje gospodarska izboljšanja delavcem, ki prejemajo, letno rento, ki so jih preje plačevali avstroogrski zavodi za socialno zavarovanje, in osebam, ki so bile poškodovane na vojnem področju za časa prve svetovne vojne. Izboljšanja imajo učinek od prvega julija 1949 naprej.

UKAZ ZVU ST. 149 — ODOBRITEV PRAVILNIKA USTANOVE VZORCNEGA VELESEJMA

TRST, 4. (PIO) — Ukaz ZVU št. 149, ki je bil pred kratkim podpisan, je odobril novi pravilnik ustanove Mednarodnega tržaškega velesejma. Izvodi novega pravilnika so razstavljeni na ogled pri pravnem oddelku ZVU, pri tržaški občini, zbornici za trgovino, industrijo in poljedelstvo in pri ustanovi za turizem.

UKAZ ZVU ST. 146 — RAZSIRITEV NEKATERIH DOLOCIL UKAZA ST. 227 Z DNE 14 DEC. 1949 NA ZDRAVNIKE IN BABICE

TRST, 4. (PIO) — Ukaz ZVU št. 146, ki je bil pred kratkim podpisan, je raztegnil določila člena II, črke A petega odstavka ukaza št. 227 z dne 14. decembra 1949 na vse diplomirane zdravnike in babice. Novi ukaz stopi v veljavo na dan objave v Uradnem listu, to je 11. avgusta 1950.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 7850-1950, papirnati šterling 1580-1600, dolar 665-667, dolar (telegrafski) 675, švicarski frank 153-154, 100 francoskih frankov 172-176 avstrijski šiling 24.50-25.00.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 4. avgusta 1950 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrle so 3 osebe in porok je bilo 9.

Poročili so se: trgovec Fenerstein Natan in uradnica Silbermann Eachel Frieda, uradnik Donaggio Luciano in frizerka Bembo Fides Fides, kamnosek Fabris Alojz in snažilka Pettirosso Marija, zdravnik Valente dr. Giuseppe in učiteljica Sancin Ana Marija, agent civilne policije Antonini Antonio in gospodinja Lonzar Maria, mehanik Germani in gospodinja Dob

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

S seje občinskega upravnega odbora

Občinskega davka ne bodo plačevali tisti, za katere se ne ve, kje prebivajo

V sredo zvečer se je pod predsedstvom župana dr. Bernardisa sestal občinski upravni odbor k svoji redni tedenski seji, na kateri so predvsem odobrili sklep, da bodo razbremenili občinskega davka one davkoplačevalce, ki ni znano, kje prebivajo in davka še niso plačali. Zatem so odobrili davek na slaščice in dišave za leto 1950. Nadalje so odobrili sklep, po katerem bo Urad za civilne gradnje popravil zaklonišča v ul. Diaz in podvoz «Aurelio Baruzzi».

V zvezi z razkladanjem smeti na Rojcah so odborniki sklenili, da bodo odpovedali sedanjo pogodbo in dali smetišče in pobiranje smeti v zakup podjetju, ki bo največ plačalo. Nato so odobrili novo pogodbo in poverili občinskemu tehničnemu uradu, da nemudoma prouči možnost premestitve smetišča. Nadalje so sklenili, da bodo v Ul. Colonia podaljšali električno mrežo še za tri žarnice.

Po predlogu in razpravi podžupana odv. Devetaga o ustanovitvi neke hiše za tujce, se je večina odbornikov za ta predlog povoljno izrazila in govorniku poverila, da se za izvedbo njegovega predloga pozanima v sosednih pokrajinah.

Na prošnjo Mehaničnega konzorcija so odborniki na splošno odobrili prodajo občinskega zemljišča med Ulico Scalo Merci in Tržaško cesto, kjer namerava omenjeni konzorcij zgraditi glavno delavnico, ki je neobhodno potrebna za uspešno popravilo motornih vozil.

Ob zaključku seje so odborniki po natančnem poročilu župana o brvi v Stražicah, župana pooblastili, da stopi v stik z ustanovami in podjetji, ki so neposredno zainteresirane pri rešitvi tega perečega problema in se povoljno izrazili za čimprejšnjo rešitev.

Prošnje za namestitev otroških vrtnaric

Vse začasne vrtnarice, ki hočejo poučevati v občinskih otroških vrtcih v šolskem letu 1950-51, morajo predložiti Uradu za občinsko osebje prošnjo na kolkovanem papirju in ji predložiti sledeče dokumente: državljanski list; zdravniško spričevalo, izdano od občinskega zdravstvenega urada; drugi šolsko spričevalo in druga usposobljenostna spričevala.

Prošnje je čas vložiti do 31. avgusta t. l..

S SPD v Dolomite

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi od nedelje 13. do vključno 15. avgusta izlet v Dolomite. Tokrat bo šla pot izletnikov preko Tolmeča, Sapade in Misurine do Carboninia. Tam se bodo udeleženci utaborili in lahko priredili izlete do jezera Landro, Misurine, Monte Pina, na Picco di Valandro, na Monte Cristallino, na Piz Popera, na Croda Rossa v Cortino d'Ampezzo, v Toblach in do Toblaškega jezera. Povratek bo v torek 15. t. m. po drugi poti, in sicer Pieve di Cadore, Longarone in preko Valcelline do Maniaga; od tu v Videm in v Gorico.

Prijave sprejema Darko Suligoj urar na Travniku do vključno 7. t. m. Voznina stane za člane 1800 za nečlane pa 2000 lir. Poskrbljeno bo za toplo hrano razen prvega kosila. Vsak naj prinese s seboj jedilni pribor in primerno odejo. V zgoraj omenjenih vsotah ni všteta hrana in prenočišče.

PLANINSKO DRUSTVO POSTOJNA

vabi na

planinski in partizanski tabor na Nanosu

ki bo 3. in 6. avgusta

Do Postojne so ugodne železniške zveze iz vseh smeri tako za prihod kakor za odhod. Iz Postojne do pod Nanosa in nazaj prevoz zagotovljen.

Za filateliste je odobren poseben poštni žig.

Ne zamudite priložnosti in pohitite na Nanos.

PD - Postojna

Izlet ZSM

Zveza slovenske mladine v Italiji priredi 14. in 15. avgusta izlet na Sello Neveo, Rabeljsko jezero in Belopeška jezera. Cena vožnje je 700 lir.

Prijave sprejema glavni odbor Zveze na svojem sedežu v Ul. Silvio Pellico 1, II. nadstr. do vključno srede 9. t. m. in vsi mladinski odbori na vasi, kjer bodo izletniki dobili tudi podrobnejše informacije.

Omotica pri pometanju

Pri pometanju se je včeraj nenadoma zatemnilo pred očmi 41-letni gospodinji Neži Miculin iz Ul. Balamonti 18. Ženska je zaradi omotice padla na kamnita tla hodnika svojega stanovanja in se ranila v glavo. Domačini so jo takoj odpeljali v občinsko bolnišnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki izjavili, da bo ozdravela v dvajsetih dneh.

Stanje živine

Živinozdravniški vestnik za goriško pokrajino beleži v drugi polovici julija samo en primer obolelosti prašičev na rdečici, ki se je pojavil v goriški občini. Za vse ostale bolezni med živino je vestnik negativen.

Obvestilo kmetovalcem

Pokrajinski kmečki konzorcij v Gorici obvešča vse one kmetovalce, ki so prostovoljno oddali pšenico, da lahko pri njem dvignejo predujem 5000 lir za vsak stot oddane pšenice.

Oni, ki so že prejeli predujem 4500 lir za stot lahko dvignejo še razliko 500 lir in to od 10. t. m. dalje pri konzorciju, kateremu so oddali pšenico. Za dvig predujma morajo kmetovalci predložiti potrdilo o oddaji.

„Kovačev študent" v Pevmi

Goriški srednješolci bodo v nedeljo 20. t. m. ob 18. uri ponovili v Pevmi na prostem (v primeru slabega vremena v dvorani) svojo šolsko prireditev s približno istim sporedom kot v Standrežu.

MLADINA VABI K MNOGOSTEVILNI UDELEZBI

Uspeh razstavljalcev iz svobodne Goriške in Primorja

na II. republiški razstavi lokalne industrije, obrti in komunalne delavnosti

Letošnja republiška razstava lokalne industrije obrti in komunalne delavnosti v Ljubljani kaže znaten napredek v primeri z lansko in je dokaz velike iniciative delovnih kolektivov lokalnih podjetij, obrtniških zadrug in posameznih obrtnikov. Razstavljene predmete so ocenile posebne komisije strokovnjakov, ki so pri ocenjevanju upoštevali naslednja načela: kvalitetno izdelavo, količino, uporabnost predmeta za široko potrošnjo ali za izvoz ter okusno obliko.

Na slovesno podelitev priznanj, ki bo danes 5. avgusta 1950 ob 17 uri v dvorani hotela Union v Ljubljani, so povabljeni vsi odlikovalci med katerimi so tudi odlikovanci iz Slov. Primorja, katerih imena objavljamo:

Za kovinske in elektrotehnične proizvode prejme zlato medaljo: Okrajno mehanično livarsko podjetje Solkan; diplomo: Jožef Segala, kotlar, Kanal ob Soči; Drago Grča, Dutovlje, (vulkanizacije). Za čevljarsko stroko prejme diplomo Okrajno čevljarsko podjetje Tolmin; tovarna čevljev Miren. Za usnjarsko stroko prejme bronasto medaljo in diplomo tovarna usnja Miren. Za živilsko stroko prejme diplomo Mlekovir Tolmin. Za lesno stroko prejme srebrno medaljo Obrtna nabavna in prodajna zadruga mizarjev Solkan: diplomo prejmejo Alojz Gorjan, vajenec, Solkan; Okrajno mizarsko podjetje Divača, Alojz Komel strugar Solkan. Za gradbeni material prejme bronasto medaljo Industrija kraškega marmorja, Sežana. Za domačo in umetno obrt prejme diplomo Rozalija Martelanc, Sežana.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Nepošteni ribiči

Orožniki iz Ločnika so včeraj popoldne zasačili na desnem bregu Soče tri mladeniče, ki so vrgli v reko ročno bombo z namenom, da bi ujovili nekaj rib.

Mladeniče, ki so proti zakonu lovili ribe in se posluževali tudi nedovoljenih sredstev, so orožniki pridržali in jih prijavili sodnim oblastem, pred katerimi so bodo morali v kratkem zagovarjati.

KINO

VITTORIA, 17: «Pod dvema zastavama», R. Colmann;
ESTIVO, 21: «Tretji mož», A. Valli in J. Cotten;
VERDI, 17: «Pohujševanje», R. Taylor, A. Gardne in J. Loughton;
MODERNO, 17: «Ljubimci v Benetkah», R. Cummings;
CENTRALE, 17: «Gung Ho!».

IZ SVOBODNE GORIŠKE

Tolmin postaja eno najlepših alpskoturističnih mest v goriški oblasti

Tolmin postaja eno najlepših alpskoturističnih mest v goriški oblasti. Tujski promet iz leta v leto narašča. Sem se radi zatekajo tudi številni izletniki iz Kopra in Trsta, katere privabljajo naravne krasote in prirodni pojavi, reka Soča, ki je ena izmed najlepših rek v Sloveniji, in umetno jezero na tolminskem polju ter gorski velikani, ki obdajajo mesto. Dobro so markirana pota, ki vodijo h Krnskim jezerom in na vrhove gorskih velikanov ter na Razor planino, kjer je planinska koča. Pol ure peš hoje iz Tolmina pa je znana Zalaška jama. V Tolminu je tudi križišče mnogih važnih cest in dobra avtobusna prometna in izletniška zveza, ki omogoča izletnikom obisk po vsej gornji Soški dolini do Trente in izvira Soče, kjer je več lepih slapov.

Da bi se razvoj turizma v tej krajih pospešil, je mestni ljudski odbor v Tolminu letos sklenil, da bo iz dohodkov mestnih gospodarskih podjetij olepšal mesto, uredil drevorede in odpravil prah, ki so ga povzročila vozila po mestnih ulicah. To je zelo odbijalo izletnike in kvarilo mesto. Člani Osvobodilne fronte in pripadniki JA so sklenili, da bodo z vsemi silami podprli pobudo mestnega odbora.

Najprej so uredili mestni park, sedaj pa asfaltirajo Trg maršala Tita, Trg 1. maja in Trg Petra Skalarja ter Cankarjevo, Rutarjevo in Gregorčičevo ulico. Člani Osvobodilne fronte so v treh tednih opravili že okrog 5000 prostovoljnih delovnih ur. Delajo neprenehoma vsak dan v treh izmenjavah in računajo, da v enem mesecu v Tolminu ne bo več prahu.

Prihodnje leto pa nameravajo zgraditi na nabrežju Soče tudi kopališče in kabine, letno gledališče in zabavišče ter okrepčevalnico. Na Kozlovem Robu, ki se dviga v obliki stožca 200 metrov nad Soško dolino tik pred Tolminom, od koder se vidi gornja Soška dolina do Kobarida in vsa bližnja okolica, pa bodo zgradili gostišče, do katerega bo peljala žičnica. Letošnji izletniki in turisti, ki so letos prvič obiskali te kraje, se čudijo tem naravnim krasotam in pravijo, da jih bodo prihodnje leto ponovno obiskali ter s seboj pripeljali še večji krog znancev in prijateljev, da spoznajo ta prelepi košček slovenske zemlje.

Borci se pripravljajo na taborjenje

Bivši borci in aktivisti iz narodnoosvobodilne borbe se pripravljajo na svojo veliko manifestacijo, ki bo trajala 3 dni in sicer 13. 14. in 15. avgusta ob priliki njihovega udarniškega dela na cesti Križišče-Rižana.

Po vaseh imajo borci in aktivisti svoje sestanke na katerih se mnogo razgovarjajo o več vprašanjih svoje organizacije kakor tudi o udeležbi na partizanskem zborovanju. Razgovarjajo se tudi o postavitvi štaba - vodstva tega taborjenja in štabov bataljonov, ki bodo v teh dneh poleg večurnega dela vodili tudi partizanski marš. S tem si bodo borci obudili spomine na tiste dni ko so bosi, raztrgani in lačni korakali po več desetin partizanskih minut in vedno vztrajali z velikim upanjem v zmago.

Kakor v borbi pravtako hočejo naši borci tudi danes v času ko nas od vseh strani blatijo s fašisti in teroristi, pokazati s konkretnim delom da imajo veliko zaupanje v našo voditeljico Komunistično partijo, ki nas je vodila v borbi proti nacifašizmu in njegovim hlapcem in nas vodi tudi ta trenutek v napornem delu v boljše in srečnejše življenje.

Zavedajoč se važnosti gradnje rižanske ceste, ki bo tesno vezala naše okrožje z bratsko Jugoslavijo bodo naši junaki prispevali k tej gradnji, da bo pravočasno izvršen sklep naše Komunistične partije, ki je določila, da bo cesta grobo zgrajena do 15. avgusta.

Pri tem je treba poudariti, da je dala največ pomoči mladinsko-vojaška delovna brigada naše ljudske armade, ki napenja vse sile da s hitrim napredovanjem dokonča tlakovanje ceste. Dnevno presega normo za 60 odst.. S tem dokazujejo naši vojaki bratsko sodelovanje kakor v narodnoosvobodilni borbi z orožjem v rokah, tako delajo skupno z ljudstvom našega okrožja danes s krampi in lopatami pri gradnji socializma.

Uspehi tekmovanja na čast konferenci KP STO

Sindikalne podružnice bujskega okraja so v smislu sklepov okrajnega odbora Enotnih sindikatov sprejele razne obveznosti v počastitev okrajne konference KP STO

Iz samih delnih podatkov je razvidno, da so člani Enotnih sindikatov bujskega okraja v mesecu juliju prispevali nad 13,000 prostovoljnih delovnih ur za povečanje proizvodnje v raznih gospodarskih objektih bujskega okraja.

V tem pogledu so ustanovili 34 delovnih brigad z 297 člani. Posebno se je med drugimi odikovala sindikalna podružnica tovarne «Arrigoni» v Umagu, ki je samo do sedaj dala nad 5000 udarniških ur. Ta brigada je ustanovila 14 študijskih skupin, ki so štele skupno 112 delavcev in delavk. Vrhu tega je dosegla, da so se vsi njeni člani in članice naročili na razne demokratične liste.

Pravtako se je odlikovala sindikalna podružnica pristaniških delavcev v Umagu, s tem da je doprinesla pomembno število prostovoljnih delovnih ur. Skupina delavcev pri podružnici «Vinoplod» v Bujah, ki šteje 28 tovarišev, je žrtvovala v 15 dneh 425 udarniških ur. Člani podružnice bujskega ljudskega sodišča so pa prispevali za skupnost 180 prostovoljnih delovnih ur. Na tisoče ur prostovoljnega dela so dale ostale sindikalne podružnice bujskega okraja.

Iz Sv. Antona

Otvoritev krajevnega ljudskega odbora

Jutri bomo imeli v naši vasi važen dogodek. Otvorili bomo sedež krajevnega ljudskega odbora. Da bo ta dogodek dobil še večji poudarek, bo zjutraj od 6. do 10.30 ure množično udarniško delo. Ob 11. uri pa bo otvoritev sedeža KLO. Za to priložnost bo imel domači aktivist primeren govor. Sodelovala bo vaška godba. Na to slovesnost smo povabili člane okrožnega in okrajnega ljudskega odbora ter VUJA. Za vse povabljene bo pripravljena zakuska

Ob tej priliki moramo povedati, da smo prav te dni dobili tudi prevozni kamion, ki bo od sedaj naprej služil potrebam skupnosti. To je ljudi zelo navdušilo, ker vidijo v tem nov korak naprej v izboljšanju gospodarstva in olajšanju naporov.

Po osvoboditvi smo že imeli svoj krajevni ljudski odbor, ki je bil nato priključen k Cežarjem — Pobegom. Pokazalo se je, da to ni bilo prav, ker je oddaljenost povzročila polno brezpotrebnih poti in nezadovoljstva pri ljudstvu. Ljudska oblast je uvidela, da ima naš kraj s svojimi številnimi zaselki. posebne gospodarske pogoje in je na lanski okrožni skupščini predložila delegatom v odobritev ustanovitev KLO pri Sv. Antonu. Ljudje so to odločitev sprejeli z velikim zadovoljstvom in so za ta korak hvaležni ljudski oblasti.

Na otvoritev vabimo vse ljudstvo bližnjih in daljnih vasi.

Turk

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Kako gre in kako ne gre v kmečkem zadružništvu

Kar bomo povedali v sledečem članku, je delni izvleček iz debate, katero je imel podati tov. Babič iz okraja na prvi okrajni konferenci KP v Izoli. Ker pa je bil zaradi službene dolžnosti poklican drugam, ni mogel poseči v debato.

Zadružništvo se je pri nas začelo razvijati ob zaključku 1945. leta. Prvi tip kmetijskega zadružništva je bila okrajna gospodarska zadruga kot matica večjega števila poslovalnic, ki so se ustanovile v okraju. Okrajna gospodarska zadruga se je v razvojni fazi bavila samo s trgovino in se pozneje spremenila v ljudnaprozo, ki pa je bila še vedno centralizirana.

Razvoj in utrjevanje ljudske oblasti sta omogočila, da so delovni kmetje po vseh vaseh okraja dobili svoje zadruge. S tem se je uresničilo pravo načelo demokratizacije našega zadružništva pod geslom: vsaka vas svojo zadrugo. Vloga teh zadrug ni bila več samo trgovina, marveč da ustanavljajo in razvijajo vso gospodarsko delavnost na vasi in pomagajo kmečkim množicam pri preobrazbi in dviganju kulture. To je bila že višja oblika zadružništva, kjer so se delovni kmetje učili skupnega gospodarjenja in počasi prehajali v ustanavljanje kmečkih delovnih zadrug.

V nadaljnjem razvoju kmetijskega zadružništva se je pokazala potreba po načrtovanju kmetijske proizvodnje. Nadalje potreba, da zadruge organizirajo odkup proizvodov, zboljšajo preskrbo svojim zadružnikom, nabavijo proizvajalna sredstva, organizirajo semenske postaje, strojne postaje in delavnice. Potrebno je bilo ustanavljati začrtne sadne, trtne ter semenske drevesnice, zelenjavne vrtove, tople grede, zadružne čebelnjake, valilne postaje postaviti odgovorne za zaščito rastlin in živine, za gradnjo silosov, skladišč, sadnih shramb, zadružnih kleti, sušilnic in žganjarn, zadružnih mlekarn in podobno. Vse to je služilo zadrugam za pospeševanje kmetijstva in dvig proizvodnje.

Vendar pa se delo za razvijanje kmetijskega zadružništva še vedno nekako podcenjuje. Če pogledamo naše kmetijske zadruge, koliko so napravile, vidimo po drugi strani, da so imele vse premalo pomoči od strani organizacij. Nekatere zadruge so začele razvijati razne panoge kot na primer: zadružne ekonomije, čevljarske delavnice, kovačnine, živinorejo, prašičerejo itd. V nekaterih zadrugah ta dejavnost napreduje v drugih pa nazaduje. Tako imamo primer zadruge Valmarin, ki je opustila čevljarsko delavnico in zmanjšala število plemenskih svinj.

V Marezigah je zadruga popolnoma opustila prašičerejo, v Izoli pa je tajnik zadruge prodal plemenske svinje za zakol. Tudi nekatere zadružne ekonomije niso v najboljšem stanju, tako n. pr. pri Sv. Luciji.

Kmetijska zadruga v Izoli, ki je prodala plemenske svinje za zakol, se izgovarja, da dajejo premalo dobička. To pa ne odgovarja resnici, ker vemo, da je imela v letu 1949 zadruga nad 2 milijona dobička. Tudi notranja ureditev in poslovanje zadrug bi morala biti boljša. Nekatere uprave imajo premalo čuta odgovornosti do zadružnega premoženja. Prav to je bilo vzrok, da smo imeli primere, kjer so nastali brezpotrebni primanjljaji. V tem ni napaka samo upravnih in nadzornih odborov temveč tudi drugih organizacij na vasi in Okrajne začrtne poslovne zveze.

V koprskem okraju je 12 kmečkih delovnih zadrug in 2 zadružni ekonomiji, v katerih je vključenih 394 gospodarstev. V tem lahko rečemo, da so osnovne partijske organizacije na vasi pravilno razumele sklepe II. kongresa KP STO-ja, ker je bilo po tem ustanovljenih še 6 kmečkih delovnih zadrug, v katere se je vključilo 180 gospodarstev.

Kmečke delovne zadruge se borijo z najrazličnejšimi težavami, posebno pa s staro miselnostjo, ker so bili člani prej navajeni individualnega gospodarstva. Temu se priključuje še premajhna kulturna razgledanost, kar je vzrok 25-letnega fašističnega zatiranja. Kljub temu so zadruge v večji ali manjši meri premostile glavne težave. Tudi pri organizaciji dela bodo morale zadruge napraviti korak naprej. Tako pri uvajanju norm in brigadnega sistema dela ter nagrajevanju. Imamo zadruge, kot na primer Kampel — Salara, ki niso za vzgled socialističnemu gospodarstvu.

Ker smo že pri naštevanju napak, moramo povedati, da te ne izhajajo samo od strani vodstev zadrug in članov temveč tudi od okrajnih organov in raznih poverjeništev, ki se premalo zanimajo za razvojne težave in potrebe zadružnikov. Predsednik, tajnik in člani upravnih odborov so navadni kmetje in so bili prej komaj sposobni voditi svoje malo gospodarstvo. Jasno je, da ti novi ljudje pri vodstvu skupin gospodarstev 20 do 30 družin naletijo na težave, ki jih prekašajo. Prav zato je ena najrujnejših dolžnosti okrajnih in drugih organizacij, da podprejo te ljudi, ki imajo vso dobro voljo do dela in skupnosti.

Večkrat se je dogajalo tudi, da so predsedniki, tajniki in poslovodje zadrug naleteli na okraju na ljudi, ki so jih pošiljali iz enega urada do drugega in so se končno naveličali tega romanja ter odšli nazaj domov, ne da bi kaj opravili. Poverjeništvo in zadružni organi morajo upoštevati sposobnost in kulturno izobrazbo našega mladega zadružnega kadra in mu nuditi pomoč.

V raznih zadružnih tečajih je bilo 314 zadružnikov, od katerih je sedaj na tem sektorju zaposlenih samo 59. Nujno bi moralo biti na teh zadružnih mestih 126 tečajnikov, če ne upoštevamo okrajne zadružne organizacije in kmetijskih strokovnjakov. To je napaka, ki jo je treba čimprej popraviti.

Vse, kar smo navedli, dokazuje kljub vsem napakam in pomanjkljivostim rast in razvoj našega zadružništva. Če smo napake našteli, smo to napravili, zato da jih bodo vsi poznali in vsi pomagali, da se v bodoče ne bodo več ponavljale. Naraščanje števila članov v naših zadrugah je dokaz, da naši ljudje pravilno razumejo linijo, ki jo je začrtal II. kongres KP STO-ja, ko je v zaključni resoluciji podčrtal, da je treba razvijati in jačati socialistične elemente na vasi. Pri tem je dolžnost vseh, da sodelujejo in pomagajo z nasveti ter konkretnim delom.

Poravnajte naročnino!

Vse naročnike Primorskega dnevnika in tudi drugih časopisov obveščamo, da lahko poravnajo naročnino pri Centru tiska v Kopru, Ulica Battisti št. 2, pritličje. Vsi naročniki naj redno in v naprej poravnavajo naročnino.

CENTER TISKA

Dokazi napredka v Istrskem okrožju

OGROMNO POSLOPJE NOVE VINSKE KLETI V SKOCIJANU PRI KOPRU — NOV USPEH LJUDSKE OBLASTI.

SESTANEK ASIŽZ V ANKARANU

Ženske v predvolivnem tekmovanju

Začnjo sredo, dne 2. avgusta so imele naše žene dobro uspeli sestanek. Na tem je tov. Gleščičeva na kratko, vendar nazorno razložila pomen volitev v krajevne odbore ASIZZ, ki bodo poleg drugega pritegnile v vrste te množične organizacije nove sveže sile. S tem v zvezi je prikazala tudi delo bodočih odborov, ki bo veliko. Delovno polje ASIZZ bodisi v mestu ali na deželi je tako obsežno, da zajema vsa področja javnega življenja od politike in gospodarstva do kulturnega in socialnega udejstvovanja demokratične žene. Zato sloni ravno na bazah naše ženske organizacije velika odgovornost za splošen napredek.

Referat tov. Gleščičeve, ki je bil preveden tudi v italijanščino, so sprejele tovarišice z odobravanjem na znanje.

Zborovalke so sklenile pri tej priliki, da bodo volitve v ASIZZ - Ankaran dne 27. avgusta ter bodo seveda tajne. Volivkam bo predložena kandidatna lista 14 članic, od katerih bo izvoljenih 7 tovarišic. Za izvedbo volitev je bila na predlog izbrana volivna komisija v kateri bodo: Panger Marija, Vatovani Dora, Apolonio Olivia in Dobrinja Albina.

V počastitev teh volitev so tudi ankaranske žene sprejele pomembne obveznosti, ki jih bodo izvečle v času predvolivnega tekmovanja. V tem oziru so napovedale tekmovanje krajevni organizaciji ASIZZ v Valmarinu in sicer v sledečih točkah: postavile bodo docela nov aktiv, ki bo z največjo odgovornostjo prevzete naloge tudi izvršil. Glede na to, da v Ankaranu že obstaja otroški vrtec, bodo članice ondotne ASIZZ glečale na to, da bodo čimbolj poglobile in izboljšale njegovo delovanje.

Tudi tečaja za prvo pomoč se bo udeležila najmanj ena članica, tako da bo imel tudi Ankaran v primeru nezgod osebo s primerno naobrazbo in izkušnjo, da pomaga ponesrečencem ali podobno v prvi sili. Posebna delegacija ankaranskih žen bo obiskala kolonijo otrok v Valdoltri in jo obdarovala. V ta namen je nabrala že 880 din.

Za pomoč pri čiščenju bolnice v Valdoltri se je javilo iz Ankarana 12 žena. Če dodamo še to, da so ankaranske žene prevzele obveznost, da se bodo stoodstotno udeležile volitev v krajevni ASIZZ in da bodo svojo disciplino pokazale tudi s tem, da bodo poravnale zaostale naročnine na razne liste in revije, spoznamo obširen program, ki so ga sprejele za omenjeno tekmovanje.

V zvezi s tem pripominjamo, da smo v številki našega lista od 3. t. m. zaradi pomote tiskarskega škrata omenili, da bodo volitve v krajevne mestne in okrajne odbore ASIZZ v času od 1. do 29. septembra, medtem ko se bodo dejansko pričele dne 15. avgusta ter bodo trajale do zadnjega dne t. m.

Šport v Istri

Velika regata v Piranu v nedeljo 6. avgusta

Prihodnjo nedeljo 6. avgusta bo Piranu velika regata za prvenstvo koprskega okraja. Pri tej tekmi bodo tekmovala vsa pomorskobrodarska društva iz našega okraja in zlasti «Vela klub» iz Kopra ter ostali klubi iz Izole in Pirana.

Po sporedu bodo ob 10. uri startale sloke (beccaccini), ob 10.10 bo start derive, ob 10.20 bo start objektov izven serije ali proste gradnje ter ob 11.00 uri kajakov-sandolin.

Iz vsake skupine bo proglašen za prvaka koprskega okraja tisti, ki bo dosegel najugodnejši čas.

Okrajni odbor Ljudske tehnike nam to z organiziranjem te regate podal zopet lep užitek v športni panogi, ki smo jo do sedaj nekoliko zapostavljali. Kolikor so nam znane sile naših športnikov in sposobnost plovnih objektov iz zadnjih regat, bo pri tej tekmi verjeten favorit Vela klub iz Kopra. Po zadnjih uspehih se je toliko utrdil, da je postal resen tekmec vsem ostalim pomorskobrodarskim društvom našega okraja.

Josip Jurčič — Janko Kersnik

ROKOVNJAČI

ZGODOVINSKI ROMAN

9.

PETO POGLAVJE

Kaj nam hoče oče Žumar, kaj nam hoče njega drug? Hoče vašo lepo hčerko.

Narodna pesem.

No vzhodu od Kamnika sta stali ob stezi, po kateri se čez hribe peš hodi proti gradu Kolovcu, nekako v sredi pota navzgor, na pol v hosto potisnjeni dve kmetski hiši, malo bolj ko streljaj na dvoje, samotno. Tu sta od nekdaj gospodarili dve kmetski rodovini: Mozoli in Paleži. Bili sta dve tlake in desetine svobodni naselbini, od davnaj premožni in v okolici veljavni, celo pri kamniških meščanih čislani ljudje. Ali v tem času, ko se je naša povest godila, je bilo videti, da bo moški rod obeh rodovin izumrl in da prideta lepi kmetiji v tihem zavetnem in rodovitnem žlebu na tuja imena.

Paleževa hiša je že bila prešla na tuje ime. Nekoliko tednov pred začetkom naše povesti je bila na prodaji, ker je bil stari Palež umrl, a za njim ni nihče ostal nego sin, ki je prej studiral in bil zdaj na Dolenjskem nekje graščinski uradnik. Kupil je Paleževino mladi mož, ki smo ga nekoliko spoznali v prejšnjem poglavju v kamniški Jošta Vlagarja krčmi, po imenu Nande, a ga tudi slišali z drugim imenom zvati. Za tedanje razmere, ko je bilo malo denarja v deželi, je bilo kmetskim ljudem, ki so bili vajeni prebiti le z naturalnim gospodarstvom, celo mnogo, da je kupec Nande «Paleževemu gospodu», ko se je poslednjikrat na svojem domu oglasil, brez težave polovico kupa na roko odštel, pa se je še delal, kakor da še ni dal vsega okroglega od sebe. Drugo polovico je obljubil izplačati v dveh letih.

Sosedi Mozolki se je novi sosed prikupil s tem, da je toliko denarja precej štel in še nekaj imel. To se ve, da bi se ji še bolj, ko bi bil kar vse plačal. Ali ona je vedela, da so časi hudi. Sicer so pa pri Mozolovih novega soseda poznali tudi že nekoliko malega, preden je bil Paleževino kupil, pa kakor omenjeno, ne mnogo. Kake dvakrat je namreč prej pri njih prenočil, večkrat se podnevi mimo gredoč ustavil pri hiši. Rekel je, da je kupec za vse: za voli, za žito, za platno. In mati Mozolka mu je verjela, stric Blaž pa tudi, ker je njega pri Joštu v Kamniku ali drugje vselej rad povabil pit. Blaž je dalje vedel, da ga Jošt Vlagar tudi pozna, tega Nandeta, da je kupec, daleč čez Ljubljano sloveč mož, Štajerec.

Zakaj je v to samoto zahajal k Mozolovim, zakaj je naposled soseščino Paležev kupil in se tu hotel kot kmet naseliti, tega Nande Mozolki sicer ni precej naravnost rekel. Ali žena je že toliko odprte oči imela in svet poznala, da je videla pravi vzrok. Da bi mu to v rovtah kraj tako godil, njemu, ki je bil bele ceste in ravnice vajen, tega žena ne bi bila verjela. Tudi je bila Paleževina preveč opuščena, da bi se je bil denaren človek, ki ni bil od mladih nog tu vajen, polakomnil, čeravno je bila dobra in velika lastnina. Dalje je bil Nande res podoben bolj možu, ki z lahkim kupom in prekupom denar služi, nego li kmetu, ki ga težko oranje v teh hribih veseli.

Temveč, kakor je žena opazila, vlekla ga je njena devetnajstletna hči Polonica. To navsezadnje ni bilo težko uganiti, ker so videli vsi, videl stric Blaž Mozol, ki ni mogel nobene primolčati, videla je dekla in videl je hlapec in slišal je celo mlajši bratec.

Gospodinja Mozolka ni ugovarjala zoper to najdbo, molčala je in čakala, kdaj Nande kaj poreče. Kajti, ker je denar imel in je bil videti, nu, tak kakor drug človek, zdelo se ji je, da bi bil že še dober, da se za zeta vzame. Posebno to je bilo kmetici vdovi pogodu, da hči, ako soseda vzame, ne pojde daleč od hiše, temveč njej, materi, lahko na stare dni še zmerom pomaga pri tem in onem. Zato, da hči ostane blizu pri domu, je imela Mozolka še en razlog, velik, a ne vesel. Sinovi so ji bili razen enega vsi pomrli. A še ta ostali edinec, Pavle, dve leti mlajši od Polonice, je že bolehal na prsih in bati se je bilo, da pojde za isto boleznijo kot oče in bratje mu s tega sveta, da torej drugega naslednika ne ostane kot Polonica, ki je bila zdrava in čvrsta kakor mati. Če Pavle tudi umrje — in mati Mozolka je bila smrti v svoji hiši tako vajena in morda toliko bolj trde nravi, da je o tem mogla brez solz premišljevati — more vsaj Polonica obe posestvi združiti v eno. In tolažilna misel je bila za gospodarno, krepko ženo vsaj ta, da bo potem oboje to kmetovanje vkup veliko kakor mala graščina.

Ena stvar pa vendar ni bila Mozolki nič po volji. Nande je bil tako malo na novo kupljenem domu in se je tako malo brigal za urejanje kmetovalstva na pridobljenem posestvu, kakor da bi ga nič ne veselilo. Po več dni ga ni bilo, niti ob nedeljah ne, in najrajši je prihajal na večer, da bi potem zjutraj spet izginil po svoji «trgovini» ali bog ve kam. Treba je bilo jaro žito sejati, a sejalo se ni več. Po njivah je rastla trava, a v hlevu niti še živine ni bilo, na gredi niti ene kokoši, v svinjaku nič živega razen podgan. Orodje pa, kar ga je bilo pri hiši, je rjavelo po kotih. To Mozolki ni bilo nič po volji, kajti žena je bila tistih ena, ki je ravno tako ljubila voli v hlevu, rejene prašiče v svinjaku in polje, lepo zorano in obsejano, kakor svojo hčer ali svojega sina. Kajti ko ji je bil lani na spomlad junec poginil, h kateremu je mislila ravno na kamniškem semnju par prikupiti, da bi se voziti učila, žena ni nič manj jokala kot predlanskim, ko ji je bil že tretji sin umrl. Hlapec France je trdil, da je bilo solzà za juncem še več kakor solzà za sinom.

(Nadaljevanje sledi)

Z OBISKA AMERIŠKIH SLOVENCEV V FLRJ

"Pokazati vam hočemo, da tudi mi ljubimo svoj materni jezik„

Skupina ameriških Slovencev pride tudi v Trst

Dvakrat zaporedoma so nastopili v Unionu v Ljubljani. Vsakokrat je bila dvorana nabito polna, da bolj ne bi mogla biti, kljub vročini. Vsak si je želel videti sinove naših izseljencev, ki so že pred leti in leti odšli v Ameriko, in slišati našo narodno pesem iz ust mladih fantov in deklet, ki niso še nikoli prej videli rodne zemlje svojih očetov in pradedov, pa vendar niso pozabili svojega materinega jezika in se ne sramujejo svojega porekla.

Prisrčen je bil sprejem že v Sežani in povsod, kamor so prišli.

«Že ob prvem srečanju, ko smo stopili na jugoslovanska tla, smo občutili, da smo med svojimi, v naši stari domovini. Dolgo smo si želeli in pričakovali ta dan, da obiščemo rojstne kraje naših očetov, da vidimo, kako živite in da vam pokažemo, da tudi mi ljubimo svoj materni jezik. V zimskih večerih in ob praznikih nam naši očetje pripovedujejo o starih krajih, kjer so se rodili. Vsak izmed nas si je ustvarjal lastne predstave, videli smo nejasne podobe krajev in ljudi. Srčno smo si želeli priti in videti na lastne oči. Neizbrisna so doživetja in vtisi, ki jih bomo odnesli s tega obiska.»

Tako je povedal ob prvi predstavi v Ljubljani član skupine in se ganjen zahvalil za prisrčen sprejem.

Navdušeno ploskanje občinstva skoraj ne bi prenehalo. Pa so se že slišali prvi zvoki orkestra. Na mah je bil mir v dvorani. Vse je pozorno sledilo sporedu. Najprej slovenske narodne pesmi in plesi, nato srbske, dalmatinske, hrvatske itd. Nekaj novega za marsikoga, čeprav je pesmi in plese že stokrat slišal in videl. Točka za točko teče kot na filmskem traku — otožni pesmi sledi duet, ples, tamburice, zbor. Občinstvo bi rado ploskalo in ploskalo, zahtevalo ponovitev. Vodja in zbor se pokloni — pa že izvaja naslednjo točko. Zdi se, kot da bi hoteli reči občinstvu: le ploskajte, če vam je drago, ali pa poslušajte naše petje. Podajanje je sveže, gibčno, skoraj ti jemlje sapo, drži te kot na vajetih, tako da se kar začudiš, da je tako naglo minul čas.

V kratkem odmoru med prvim in drugim delom sporeda igra na klavir mlada črnolaska, po poreklu Dalmatinka. Slede ameriške, španske, ruske narodne pesmi in plesi. Ko igrajo tamburaši, kar izginejo z odra solisti in plesalke, ko končajo tamburaši, pa že pojejo solisti, nato pa se že vrti srbsko kolo ali ruski ples. In vsakokrat so v drugi obleki ali novi. Tako urni so. Pravi ameriški tempo. Ob zaključku pa ti vsi skupaj zapojejo «Pojdi z menoj na morje...». Občinstvo ploska, ponovijo, ob koncu glasovi za hip nekoliko utihnejo, vodja se pokloni, vošči vsem lahko noč in veseli močni glasovi mladih grl zaključijo prireditev.

S svojim kulturnim sporedom jugoslovanskih narodnih pesmi in plesov, katerim dodajo še značilnosti drugih narodov, nastopa Kulturno društvo «Tamburica» po vsej Severni Ameriki, zlasti po jugoslovanskih naselbinah. Že večkrat pa so nastopali v velikih dvoranah največjih mest, na radiu in televiziji, tudi barvni za vso Ameriko. V nekaj letih so si pridobili lep sloves ter razširili ugled naše narodne pesmi in kulture. Največ zaslug za vse to ima vodja in ustanovitelj društva g. Matt. L. Gouze, rojen v Ameriki, a po poreklu Ribničan.

«Tamburica» šteje sedaj 34 članov, vsi so sinovi jugoslovanskih izseljencev iz vseh krajev Amerike in študirajo na univerzi «Duquesne» v Pittsburgu.

Prof. Gouze je po dovršenem študiju na univerzi zbral okoli sebe nekaj mladeničev. Igrali so na tamburice. Kar so podedovali že od svojih staršev, se je vzbudilo v njih, dali so duška svojim čustvom s petjem in tamburicami, obenem pa so zaslužili kakšen dolar. Vsako leto se je večalo število, priskočili so na pomoč premožnejši emigranti, zdaj je «Tamburica» v oporo svojim članom. Vsi prejemajo štipendije, da lahko študirajo. Vsako leto mora imeti «Tamburica» vsaj 35-40 tisoč dolarjev dohodkov, da lahko vzdržuje svoje člane, ki bi sicer težko prenesli velike stroške šolanja.

«Drago je šolanje v Ameriki, zlasti na višjih šolah, zato nam je «Tamburica» v veliko pomoč. «Tamburica» pa smo mi in vsi jugoslovanski izseljenci, ki jo čuvajo kot punčico očesa». Tako nam pripoveduje v lepi hrvaščini prijazno dekle, ki študira muziko. Rojena je v Ameriki, njen oče pa je bil reven kmečki sin iz okolice Zagreba in je šel že v mladih letih za zaslužkom v Ameriko. Poleg nje je plavolasi fant, vedno se smeje. Pa nam začne tudi on pripovedovati. Ne smeje se več. Pravi nam, kako je trda tudi v Ameriki za študente. Če ne bi bil član «Tamburice», sploh ne bi mogel nadaljevati študije. En mesec pred začetkom šolskega leta se zberejo in se pripravijo za spored, ki ga bodo izvajali med letom. Nove pesmi, novi plesi itd. Med šolskim letom gostujejo zdaj tu, zdaj tam po širni Ameriki. On je član manjše skupine «večernjakov» (ali «poročnjakov»), ki igrajo v raznih kavarnah, na banketih, da še kaj zaslužijo. Pozno ponoči končajo. Drugi se veselijo, oni pa se trudni vračajo domov, a ne spat, temveč študirat in pisat, zlasti pred izpiti. «Palimo lampu celo noč», nam pravi. Suh je in bled, vidi se mu, da mu ni tako rožnato, čeprav je v Ameriki. Igrati mora in prepevati, potem pa študirati. Če ne igra in poje, ne more biti več član «Tamburice» — če se pa ne uči in pade, je pravtako izključen iz «Tamburice» in zbogom univerza.

VODJA SKUPINE PROF. MATT. L. GOUZE.

Pogovarjamo se na terasi ljubljanskega nebotičnika. — Krasno vreme, jasno ozračje, da se vidi daleč naokoli. Svoje ameriške tovariše je prišla obiskat tudi skupina ljubljanskih visokošolcev. O vsem je govora, o Jugoslaviji, o Ameriki, o naši narodnoosvobodilni borbi, o naporih jugoslovanskih narodov itd. Prijateljski, tovariški pogovor, kot da bi se poznali že od zdavnaj. Tam je «Litostroj», naš ponos, tam Smarna gora, tu je postaja, grad, mestni vrvež, tam zadaj Gorjanci, cesta v Trst, Tivoli ves zelen, Rožna dolina. Tudi tu nekaj gradijo. Ljubljančani nas povabijo na obisk gradbišča, kjer si dijaška mladina gradi svoje naselje. Med potjo sprašujejo Amerikanci Ljubljančane, kakšne so šolske pristojbine, koliko stanejo knjige, kako si kaj pomagajo, da lahko študirajo. Skoraj ne morejo verjeti, ko slišijo odgovore in vidijo na lastne oči krepka, zagorela dekleta in fante, ki pridno zidajo, mešajo beton in mahajo gostom v pozdrav.

Vse si ogledajo, vse sprašujejo, radovedni so. Saj je prav, da bodo vse videli in se o vsem prepričali. Ti fotograf pa fotografijo, da bo za spomin!

Na Gorenjsko pojdemo. Kako je vesela lepa Francka. Njen ded se je pred leti rodil tam nekje, njeni starši pa niso še nikoli videli starih krajev. Saj ne more biti res, da je ona zdaj tu. Oh, kako je lepo, domače, prijazno.

Oh, kako krasno je na Bledu, pogled na Triglav, na jezero!

Pohitimo v Vrbo. Francka, Gorenjka, zlasti Francka in vodja — Ribničan, si želita ogledati rojstni kraj našega, njihovega največjega pesnika.

Na Bledu je ravnokar ameriški veleposlanik Mac Allen. Ob jezeru se zberejo za mizo okrog njega in mu povedo svoje prve vtise — očarani so.

Zvečer po prvi predstavi jih sprejme v poslopju ministrstva za prosveto minister LRS tov. Potrč. Folklorna skupina ljubljanskih visokošolcev jim pokaže nekaj slovenskih narodnih plesov, pevski zbor Slovenske filharmonije zapoje nekaj naših lepih narodnih pesmi, nato pa solisti ljubljanske opere. Niso si mislili in predstavljali, da smo tako visoko razvili našo kulturo. Pevski zbor jim je prav imponiral, gorenjski ples pa jih je tako podžgal, da so že poskušali, kako bi ga tudi oni izvajali po Ameriki.

V prostem času so si ogledali znamenitosti Ljubljane, šli so na obiske k bližnjim ali daljnim sorodnikom, v knjigarnah pa so si nakupovali zbirke naših narodnih pesmi, da se jih bodo naučili še več. Gostovanje po Jugoslaviji bo te dni končano. Obiskali so že vsa večja mesta. Čez nekaj dni pa se bodo ob povratku verjetno ustavili tudi v Trstu, predno odidejo v Avstrijo, Švico, Francijo in v Rim.

Pričakujemo vas kot brate, da vas vidimo, da si stisnemo roke in da pokramljamo, da nam poveste kaj o sebi in mi o našem življenju, da vam pokažemo naše kraje ob sinjem Jadranu. Prav od srca bi vas povabili, naj tudi nam kaj zapojete in zaigrate, pa vas nimamo še kam.

Dobrodošli naši bratje iz Amerike! Vračate se iz nove Jugoslavije, iz stare domovine vaših očetov, kjer ste videli, kaj delajo in gradijo novi rodovi.

Tudi tostran meje, ob morju in v Trstu živijo vaši bratje po krvi in jeziku, slovenski sinovi na svojih tleh.

Zadnji pozdrav naj vam bo pozdrav naše kraške zemlje in našega morja — pozdrav tržaških Slovencev.

A. BUBNIČ

V «TOPLICAH» NA BLEDU.

SKUPINA AMERIŠKIH SLOVENCEV JE POMAGALA PRI GRADNJI STUDENTSKEGA NASELJA V LJUBLJANI.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Carinska unija med Francijo in Italijo ter francosko-nemško trgovanje

Svoj čas smo zapisali, da je vprašanje francosko-italijanske carinske unije, ki je bilo po Bidaultovem govoru v Torinu in po zadevni pogodbi z dne 26. marca 1948 po nekih vesteh skoraj pod streho, vendarle zašlo v slepo ulico. V glavnem zaradi nasprotovanja s francoske strani. Razgovori tehnikov so sicer ves čas trajali, sklenjena sta bila tudi dva protokola, 29. julija lani in 7. marca letos, toda vse to je prevrnil najnovejši predlog, dodelan te dni na mešanih posvetovanjih. Ta predlog loči področje carinske unije v ožjem smislu in vse ostalo, kar je v zvezi z OEEC, t. j. z odborom Marshallovih držav, ki skuša doseči «sprostitev» trgovanja med članicami. Prvo vprašanje zahteva poenotenje proizvodnih pogojev in je v pristojnosti sklepov obeh parlamentov, v drugem primeru pa gre le za ukinitev sistema kontingentirane trgovine, o čemer lahko sklepata vladi sami.

Novi predlog obsega v čl. 3 očrt postopnega zniževanja carinskih pristojbin za vsako kategorijo blaga posebej, v koraku z razvojem gospodarske zakonodaje v obeh državah. V čl. 4 so dobili zadoščenje ugovori francoskih industrijcev; ako se carine znižajo, predno je dosežena enakost proizvodnih pogojev, se lahko uvedejo zaradi ravnotežja posebne takse.

Glasilo francoskih krogov, revija «L'Economie», pravi k novemu načrtu, da bi pod temi pogoji postalo vprašanje carinske unije malo bolj življenjsko. Pripominja, da bo morda sedaj prenehal odpor francoskih poljedelskih krogov, ki so doslej zelo nasprotovali zaradi možne «poplave» italijanskih pridelkov. Morda tudi zato, ker ne kaže, da bi se jim obnesli računi z načrtovanim nemško-francoskim poljedelskim «pooloma» (poleg premogovno-jeklarskega Schumanovega načrta so se namreč pojavili še drugi, tako za poljedelstvo in kemično industrijo). Nemčija namreč trenutno dolguje Franciji iz trgovinske bilance že 55 milijonov dolarjev. Ker francoska industrija ne dovoli prostega uvoza nemških izdelkov, s čimer bi se deficit pokril, torej ni upanja, da bi francoska stran mogla izvoziti v Nemčijo velike količine poljedelskih pridelkov. Revija nadalje ugotavlja da nemški poljedelci, v sporazumu z industrijci, skušajo kljub raznim obveznim dogovorom s Francijo čim bolj okrepiti vezi z italijanskimi in holandskimi pridelovalci po vzoru svoje (in Schachtove) politike izpred 1939.

Prijaznejše stališče francoskih krogov nasproti Italiji pri vprašanju carinske unije obeh držav izvira toraj v dobršni meri iz razočaranja nad triconsko Nemčijo.

Splošni obrisi davčne reforme

Italijanski senat je zaključil razpravo o Vanonijevem načrtu reforme davčnega sistema v Italiji.

Bistveno pri novi ureditvi je priznanje davčne napovedi s strani zavezanca kot osnove za davčno oceno. Novost pa je, da mora dati davčni zavezanec javo o svojih dohodkih vsako leto nanovo. To izjavo prilepijo davčnim listinam. Seveda ima davčna uprava vso pravico poizvedeti o resničnosti navedb te prijave. Davčna izjava ni zelo zamotana, toda vendarle bo treba v njej govoriti o celi vrsti podrobnih podatkov.

Pri preverjanju se bo davčni urad naslanjal na: 1. listine, ki so o zavezancu v njegovi korist; 2. primerjanja v okviru stroke zavezanca; 3. na pomične poizvedbe.

Da bi dosegli poštene in realne davčne napovedi, mislijo znatno znižati davčne stopnje, pri čemer naj bi bili posebno zaščiteni tisti, ki imajo majhne dohodke. Toda tudi velike dohodke bodo obdavčevali, toda da bo «možno doseči vedno večje dovoljivo stanje kapitala». Kdo naj bo torej tisti, ki bo «prevelik»? Vanoni je odločno odklonil predlog, da bi ocenitev dohodkov vršile ljudske komisije, t. j. voljeni predstavniki davčnih zavezancev.

Ko bo uveden novi zakon, bodo hkrati izvršili izredno kontrolo o dosedanjih davčnih obnosih, torej za nazaj — pravijo pa, «zelo liberalno»... Novi zakon naj bi dobil veljavo od 1. januarja 1951. Vanoni je v razlaganju navedel nekaj primerov, n. pr. kategorija B, ki je znašal davčni pritisk za dohodek, n. pr. v višini 300 tisoč lir skoraj 43 odstotkov, bo odslej obdavčena mnogo manj. V gornjem primeru z 5,74 odstotki, torej bo treba plačati 17.224 lir namesto dosedanjih 12.368.

Pri dopolnilnem davku naj bi predvidena davčna predpisa veljala za poročene z dvema otrokoma do letnega dohodka 312.000 lir (doslej le v nekaterih primerih do 70.000).

JUGOSLAVIJA V BORBI ZA LEPŠO BODOČNOST

NOVE VRSTE DRAGOCENIH izdelkov iz lesnih odpadkov

Rešitev vprašanja racionalnenega izkoriščanja lesnih odpadkov, ki nastajajo že pri sečnji in zlasti v žagarski industriji, je ena zelo pomembnih gospodarskih, v Sloveniji od leta do leta bolj perečih nalog. Les je zelo dragocena surovina, toda pri mehanski obdelavi gre med odpadke zelo velik odstotek lesne gmote. Izkoristiti te odpadke kot surovino je dandanes tudi v Sloveniji prav tako nujna naloga, kakor da povečujejo proizvodnjo.

Dandanes poznamo že okrog 5.000 načinov predelave lesa. Tehnični razvoj je dandanes že na tako visoki stopnji, da bi bilo mogoče popolnoma izkoriščati lesne odpadke, kar pomeni, da bi sploh ne smeli več govoriti o odpadkih. Pri mehanski obdelavi lesa seveda ni mogoče preprečiti odpadkov; nedvomno pa jih je mogoče več ali manj zmanjšati, najpomembnejše pa je, da jih zajamemo kot surovine za izdelavo novih vrst izdelkov.

Upoštevati je treba predvsem, da je v Sloveniji najbolj razvita žagarska industrija. Računi kažejo, da odpade na samo žagarsko industrijo okrog 74% industrijskega lesa. Za izdelavo končnih izdelkov, to se pravi v pohištveni industriji, za izdelavo vezanih plošč, parketarstvo, kolarske izdelke itd. pa porabijo 17%. Ostanek, 9% industrijskega lesa, gre za kemično presnovo, za proizvodnjo celuloze, tanina, lesovine in destilatov. Predelovalna industrija uporablja večidel iste surovine kakor žagarstvo, zato je treba računati, da na to stroko odpade precej več kakor 74% industrijskega lesa.

Kaj pokažejo ti podatki? Po njih sprevidimo, da gre velika večina lesne gmote, lesa kot surovine med odpadke, ki jih v Sloveniji še zelo slabo izkoriščamo. V Sloveniji se nabere na leto nad 200.000 ton neizkoriščenih lesnih odpadkov.

Temu vprašanju posvečajo pozornost tudi v LR Hrvatski. Lani so v Zagrebu pri ministrstvu za lesno industrijo ustanovili institut za lesnoindustrijska raziskavanja. Med njegovimi prvimi predlogi je tudi predlog, kako bi kar najbolj racionalno uporabljali žagovino in druge žagarske odpadke. Ugotovili so, da se na žagah porazgubi 34% lesne gmote, torej nad tretjino dragocene surovine. Izmed velike količine odpadkov so doslej izkoriščali samo okrog 6% žagarskih odpadkov, in sicer hrastovino, ki so jo oddajali tovarnam za predelavo v tanin in nekaterih drugih stranskih izdelkov. S tem pa ni rečeno, da so dovolj izkoriščali vsaj odpadke hrastovega lesa. Tako n. pr. v Sisku obratuje žaga blizu tovarne tanina, ki ji primanjkuje surovin. Vendar so samo lani imeli na žagi nad 600 ton hrastovih odpadkov. Na žagi v Slavonskem Brodu pa je propadlo okrog 2.000 ton žagovine.

V LR Hrvatski izkoriščajo žage za lastni pogon okrog 21% lesnih odpadkov, nad 60% odpadkov pa ostaja neizkoriščenih. Pri veliki in naraščajoči proizvodnji žagarske industrije se zato vedno bolj vsiljuje vprašanje, kako bi čim več odpadkov koristno izkoriščali. Lani so delali tudi v LR Hrvatski kakor v Sloveniji poskuse z briketiranjem žagovine. Briketi iz žagovine so izvrstno kurivo, ki zavzema mnogo manj prostora kakor žagovina in ga je mogoče uporabljati v raznih pečeh. Oblika briketov, to se pravi stisnjene žagovine s primernim vezivom, r. pr. s smolo, je poljubna; izberejo navadno takšno obliko, da je pakiranje, prevažanje, shranjevanje in uporaba briketov čim lažja. Prevoz žagovine podraži to kurivo, ki ga tudi ni mogoče uporabljati na vsakem kurišču. Ko pa je žagovina predelana v brikete, ki imajo mnogo večjo kalorično vrednost, prevozni stroški niso več v nesorazmerju, z vrednostjo kuriva.

Toda žagovino je mogoče uporabljati še za neštete dragocene izdelke. V Sloveniji še ni razvita stroka kemične industrije, ki bi presnavljala les v dragocene izdelke, n. pr. v sladkor, špirit, kemikalje, zdravila itd. Preden pa se bo razvila, bodo žagovino začeli uporabljati vsaj za izdelovanje plošč in parketov. S ploščami iz žagovine, kakršne izdelujejo v nekaterih razvitih industrijskih državah, izolirajo prostore proti zvoku in mrazu ali vročini. Iz plošč, ki so znane pod imenom «Novopan», pa izdelujejo zelo lepo pohištvo, tako da se more kosati z najlepšim furnirjem. Plošče so tudi mnogo bolj trpežne kakor naravne deske, ker so varne pred vlago in trohnobo, razen tega se ne zvijejo, ne raztezajo in ne pokajo kakor naravni les.

V Sloveniji in sploh v Jugoslaviji so dani glavni pogoji za razvoj novih vrst izdelkov, zlasti plošč — surovin imajo na pretek. Potrebujejo pa še industrijske naprave ali vsaj nekatere stroje. To vprašanje bodo nedvomno rešili jugoslovanski strokovnjaki in kovinarji.

Nagla železniška obnova na Kitajskem

Po poročilu agencije «Nova Kitajska» se je v letošnjem prvem polletju povečalo število železniških vagonov, ki so v prometu na Kitajskem, za 50 odstotkov. V promet so oddali namreč 10.000 novih in obnovljenih vagonov. Polletni plan železniških prevozov so izpolnili 100odstotno.

POPRAVEK

V članku «Auditorium — upoštevanja vreden načrt» se je vrinila neljuba tiskarska napaka. Nebotičnik bi ne imel 12, temveč 19 nadstropij.

IZ TRUMANOVEGA POROČILA o gospodarskem položaju v ZDA

Polletno poročilo Trumana ameriškemu Kongresu navaja med drugim podatke urada za delovno statistiko, po katerih je dnevni indeks 28 vrst blaga poskočil v štirih tednih od pričetka korejskih dogodkov za celih 10 odstotkov. Tedenski indeks cen na debelo je v tem času porasel za 3,7 odst. Truman pravi, da je treba to in torej porast cen pripisati nenadnim velikim nakupom «na zalogo» in špekulaciji, ki računa na pomanjkanje blaga in na nadaljnji porast cen v takem ozračju. Na poljedelskem sektorju pa je prišlo do viškov tudi zaradi omejitve obdelane površine, ki jo je lani predpisala vlada za mnoge kulture, zlasti bombaž, krompir, pšenico itd.

Ključ vsej organizaciji, ki je na razpolago in ki jo sicer tolikanj poudarjajo, je moral predsednik torej priznati, da špekulacija obvladuje ameriški trg ob najmanjšem povodu, če upoštevamo, da korejski dogodki doslej za ameriški poslovni svet materialno ne morejo pomeniti kdo ve kaj.

Ugotovil je nadalje, da so letos znatno povečali dobičke kapitalistov in bi, sodeč po prvem teklem trimesečju, dosegli letni učinek 31 milijard lir, to je 17 odstotkov več kakor lani. Kriza v poljedelstvu, ki je pred kratkim ni vedelo, kam z ogromnimi zalogami blaga, nasprotno, znižala dohodke poljedelcev, tako da bi v letu povprečju bil 11,6 milijarde dolarjev ali nasproti lani 15% manj.

Prodaj na obroke je bil v prvem junija za skupnih 13 milijard dolarjev (okrog 3 milijarde več kakor lani).

Cene na debelo so na splošno za 4 odst. višje in na 7,4 odst. nižje od njih povprečnega viška.

Celotno proizvodnjo, blago in uslug, računajo na okrog 267 milijard dolarjev. Industrijska proizvodnja je bila večja od lanske, poljedelska pa nižja.

Zasebne investicije v industriji ZDA se drže na letnem povprečju 44 milijard dolarjev, kar je 13 milijard več kakor v lanskem zadnjem trimesečju. Od poletja 1949 so naraščali datki za gradnje in opremo (industrijsko) in so v drugi polovici letošnjega leta dosegli nezabeleženi višek v ZDA. Letošnje leto so pričeli delati like zaloge in v drugem mesečju se je ta tendenca stopnjevala. Očitno, da ne miroljubne namene.

Na splošno je nazadovanje voz, in je v primeri s kosmato proizvodnjo države takšen, kakor pred vojno. Edino le bombaža ni nazadoval. Trumanovo poročilo pravi, da je ameriški izvoz nazadoval zaradi ostrejših omejitev inozemstva pri plačilih v dolarjih, razvoj notenje tujih valut (kaj pa ji ameriški proizvodni stroški?!) in — morda — tudi lastna proizvodnja ostalega sveta. Letno povprečje doseženega viška izvoza nad uvozom 1950 bi bilo za 4-5 milijard dolarjev nižje od lanskega povprečnega viška.

Državne finance so v prvem polletju napovedale povprečne dohodkov za letnih 40,4 milijard dolarjev in izdatkov za letnih 43,3 milijard dolarjev. Torej primanjkljaj nad 3 milijarde. Najnovejši ukrepi ga doslej že povišali na okrog 8 milijard dolarjev. Tudi ukrepi posameznih zveznih ministrstev in samouprav izkazujejo za letni povprečni primanjkljaj nadaljnjih 2 milijard dolarjev.

Ob našem sinjem Jadranu

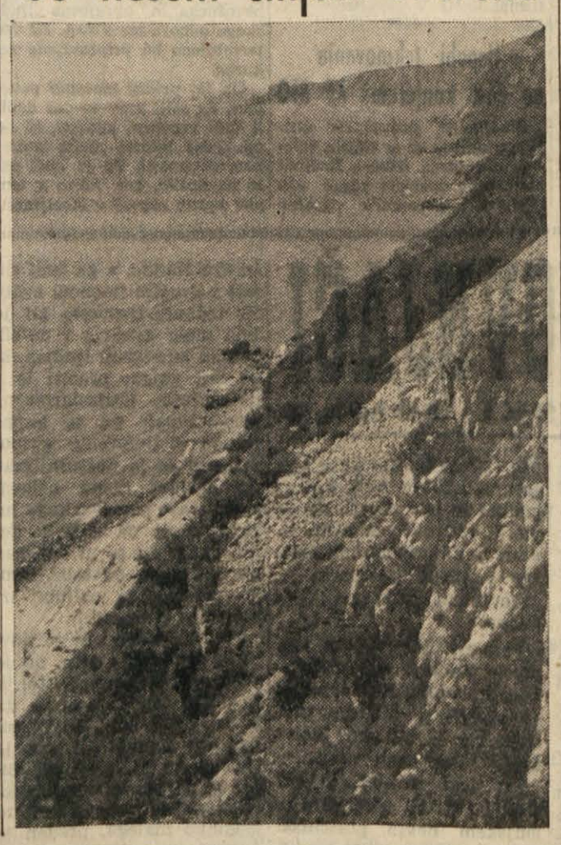

ŠPORTNI DNEVNIK

Republiško prvenstvo Slovenije v streljanju

Sodeluje 183 strelcev v končnem tekmovanju

Pretekli petek se je začelo na strelišču ob Dolenjski cesti v Ljubljani republiško prvenstvo Slovenije v streljanju. V končnem tekmovanju sodeluje 183 strelcev, ki so se morali predhodno plasirati na okrajnih tekmah v moštvo okrajne reprezentance. V tekmah, kjer so se pomerile posamezne strelske družine, je sodelovalo po nepopolnih podatkih 1648 strelcev in strelk. V tej številki niso računani podatki 6 okrajev, ki poročila niso poslali, iz osmih okrajev, kjer tekem, zaradi tehničnih ovir, niso organizirali. Nedvomno zasluži največjo pozornost strelska tekma STO v Kopru, kjer je v konkurenci za naslov najboljšega strelca tekmovalo 600 članov, članic, mladincev in pionirjev. Drugih 600 tekmovalcev pa je nastopilo izven konkurence. Ta tekma je bila doslej najmnožičnejša, kar jih beleži v Sloveniji in verjetno tudi drugod strelski šport. Posebnost te prireditve je bila še v tem, da so tarče postavili na čolne in so bile pravzaprav premikajoče. V ostalih okrajih je bila udeležba naslednja: Ljubljana mesto 150 strelcev, Poljčane 136 strelcev. Najslabši pa so bili v Ptuju. Postojni in v Krškem, kjer je na okrajnih tekmah sodelovalo le po 30 strelcev.

Kvaliteta strelcev republiškega prvenstva je zadovoljiva. Ni sicer opaziti vrhunskih strelcev, kot celota pa predstavljajo solidno ekipo. Med posamezniki se je doslej odlikoval le mladinec Dular iz Ljubljane, ki bi se s svojim rezultatom (201 krogom) uvrstil pri članih na drugo mesto. V moštvenem plasmanu vodi trenutno Ljubljana, ki pa bo imela v strelcih Univerze resne nasprotnike. Na drugem mestu je po dosedanjih rezultatih Maribor, na tretjem pa Celje.

Na podlagi končnega rezultata republiškega prvenstva bo sestavljeno moštvo, ki bo zastopalo Slovenijo na državnem prvenstvu. Zato bo 30 strelcev ostalo v Ljubljani na desetdnevnem taborjenju, kjer se bodo pripravljali na državno prvenstvo. V republiški ekipi bodo poleg tega sodelovali priznani državni reprezentanti Cestnik, Mihorko, Planinc, Dolorenzo in Mejavšek.

Po dosedanjih rezultatih je vrstni red najboljših naslednji:

ČLANI (300 m, z vojaško puško): 1. Mejavšek (Celje) 218 krogov; 2. Dolorenzo (Lj) 195; 3. Galič (Lj) 192; 4. Skorjanec (Poljčane) 190; 5. Pavletič (Maribor) 187 krogov.

ČLANICE (50 m, z malokalibrsko puško): 1. Zidarič (Maribor) 223 krogov; 2. Rataj (Lj) 222; 3. Skočir (Celje) 210; 4. Kastelic (Lj) 207; 5. Skapin (Lj) 199 krogov.

MLADINCI (300 m z vojaško puško): 1. Dular (Lj) 201 krog; 2. Tržan (Celje) 200; 3. Jere (Lj) 191; 4. Kastelic (Lj) 176; 5. Lampe (Lj) 163 krogov.

PIONIRJI (10 m z zračno puško): 1. Pušenjak (Maribor) 232 krogov; 2. Kogoj (Lj) 217; 3. Rihar (Lj) 167 krogov.

Klein - zmagovalec na mednarodni kolesarski tekmi v Zagrebu

Vodila sta Malabrocca in Poredski, ki pa sta sto metrov pred ciljem padla

BEOGRAD, 4. (Tanjug). — Na današnji mednarodni kolesarski dirki v Zagrebu je zmagal Avstrijev KLEIN pred Italijanom Malabrocco in Jugoslovanom Poredskim. Petintrideset kolesarjev, ki se je udeležilo te tekme in sicer: Jugoslovanov, Avstrijcev, Italijanov in Tržačanov, je vozilo stokrat po 725 m. Italijan Malabrocca, je bil ves čas dirke prvi, je od desetih krogov zmagal devetkrat. Ker je sto metrov pred ciljem padel skupaj z Jugoslovanom Poredskim, je na ta način prepustil zmago Avstrijcu Kleinu.

Ascari in Villoresi, ki pa verjetno ne bo prišel, ker se je nedavno ponesrečil; dalje Fangio, Chiron, Donner, von Brauchitsch, Lag Kling, von Stuck in Ulmen.

Velika mednarodna avtomobilska dirka v Nemčiji

Ponesrečeni Villoresi se je tudi prijavil

FRANKFURT NA MAJNI, 4. (ATI) — 39 avtomobilskih dirkačev se bo udeležilo velike avtomobilske dirke v Nemčiji, ki se bo vršila 20. avgusta v Nuerburgringu. Do sedaj se je prijavilo 10 Nemcev, 9 Italijanov, 7 Švicarjev, 4 Francozi, 4 Angleži, 2 Argentinca, 1 Amerikanec, 1 Spanec in 1 švicarski Avstrijec.

Med najboljšimi so Italijani

ROBINSON JACKIE slavni ameriški igralec baseballa

16. in 17 avgusta

Jugoslovani v Milanu na lahkoatletskem troboju

DUNAJ, 4. (ATI). — Avstrijska lahkoatletska zveza je sklenila, da bo sodelovala v lahkoatletskem troboju, ki se bo vršil 16—17. septembra v Milanu ob sodelovanju Italije, Jugoslavije in Avstrije.

Se v tem mesecu bo odpotovalo pet najboljših avstrijskih nogometnih klubov v Nemčijo, kjer bodo igrali prijateljske tekme. Ti klubi so: Avstrija, Dunaj, Admira, Wacker in FO Wien.

12. in 13. t. m. bosta avstrijska moška in ženska reprezentanca tekmovali z Bavarsko lahkoatletsko reprezentanco. Moški bodo tekmovali v Monakovem, ženske pa v Kapfenbergu na Stajerskem in sicer 3. ali pa 24. septembra.

ZAGREB, 4. (ATI). — Skupina 13 kolesarjev je danes odpotovala v Avstrijo, kjer se bodo udeležili mednarodne tekme, ki bo prihodnjo nedeljo na obali Vrbskega jezera. Sodelovali bodo tudi tržaški kolesarji.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - Trst